

ÁLTALÁNOS MŰVELŐDÉSI KÖZPONT

CIFRAKERT ÓVODA

Helyi Nevelési Programja

2010.

Tartalomjegyzék

1. Alapító okirat
2. Az óvoda adatai
3. Bevezető
4. Óvodánk jellemzői
5. Gyermekképünk – óvodaképünk –nevelési alapelveink - nevelési céljaink.
6. Az óvodai nevelés általános feladatai
 - 6.1.Egészséges életmód alakítása
 - 6.2.Érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása
 - 6.3.Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés
7. Az óvodai élet tevékenység formái
 - 7.1 Játék
 - 7.2.Munka jellegű tevékenységek
 - 7.3. Tevékenységekben megvalósuló tanulás
 - 7.4.Mese - vers
 - 7.5.Ének - zene, énekes játékok
 - 7.6.Mozgás
 - 7.7.Rajzolás, mintázás, kézi munka
 - 7.8.A külső világ tevékeny megismerése
8. Az óvodai nevelés sajátos feladatai, a gyermekek esélyegyenlősége.
 - 8.1.Gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai tevékenység
 - 8.2.Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése
 - 8.3.Migráns gyermekek interkulturális nevelése
 - 8.3. Speciális szolgáltatások
9. Az iskolai életre való alkalmasság jellemzői
10. Az óvodai élet megszervezésének elvei
 - 10.1.Személyi feltételek
 - 10.2.Tárgyi feltételek
 - 10.3. Csoportszervezés
 - 10.4. Napirend, hetirend
 - 10.5..Nevelőmunka tervezése
11. Az óvoda kapcsolatai
 - 11.1.Az óvoda és a család
 - 11.2.Társadalmi környezettel való kapcsolattartás
12. Óvodánk ellenőrzési és értékelési rendszere
 - 12.1.A gyermekek fejlődési ütemének ellenőrzése, értékelése
 - 12.2.Pedagógiai munka ellenőrzése értékelése
 - 12.3.Nevelési programunk ellenőrzése, értékelése
13. Legitimációs záradék

2. Óvodánk adatai:

Az intézmény alapító szerve: Szabadbattyán Nagyközségi Önkormányzat
Képviselőtestülete
Címe: Szabadbattyán Csíkvár tér 1.
Telefonszáma. 22/363-315; 363-052

Intézmény típusa: többcélú közoktatási intézmény
Általános Művelődési Központ
Címe: Szabadbattyán Iskola u. 7.
Telefonszáma: 22/363022; 22/588-045

Általános Művelődési Központ Intézményegysége: **Cifrakert Óvoda**
Címe: 8151 Szabadbattyán Árpád u. 40-44.
Telefonszáma: 22/363-112; 22/588-004
Fax száma: 22/588-004
E. mail: ovodaszabattyan@fejernet.hu

OM azonosító: 200523

3. Bevezető

„ÓVODA, csak egy szó és mennyi mindent értünk alatta: sok-sok gyermeket és felnőttest, mindegyik más és más varázslat. Mindegyik ad és kap, ebben a kölcsönös kézfogásban mennyi melegség és erő van. Kapcsolataink, mint megannyi „kézfogás” egy bonyolult láncolatot alkotnak az óvodában, amelyben mindenkire szükség van. Vigyázni kell a gyengébb láncszemekre, örülni az erőseknek. Erősíteni kell egymást, kapcsolati készségeinket, csak így teremthetünk óvó-védőhálót a gyermekek, önmagunk és partnereink számára.”

/Antal Judit: Mentálhigiéné az óvodában/

Helyi nevelési programunk a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. Ktv. 94. §-a értelmében módosított Óvodai nevelés országos alapprogramja – a 255/2009 (XI.20.) számú Kormányrendelet szerint – készült.

Ebbe integráltuk óvodánk sajátosságait, hagyományait, nevelésünk célját és feladatrendszerét, hangsúlyos területit.

Programunk épít a hazai tradicionális nevelési értékekre, ötvözve azokat a korszerű fejlődési, nevelés-lélektani, neurológiai, gyógypedagógiai eredményekkel.

A Cifrakert Óvodában azon munkálkodunk, hogy gyermekeink derűs, nyugodt, biztonságos környezetben töltsék napjaikat. Tesszük mindezt a gyermekek számára egyenlő hozzáférés elve szerint, az esélyegyenlőtlenségek kiküszöbölésével.

Kiemelten szem előtt tartjuk, hogy a gyermeket – mint fejlődő személyiséget – gondoskodás és különleges védelem illet meg.

Nevelőmunkánk során az alábbi értékeket tartjuk fontosnak:

Gyermekszeretet

Egészség testben, lélekben

Rugalmasság

Megértés

Elfogadás

Kiegyensúlyozottság

Szép környezet

Emberség

Rendszeretet

Elégedettség

Türelem

Esélyegyenlőség

Tehetség

Óvodánk minden dolgozója vállalja azt a felelősséget, hogy személye, magatartása, viselkedéskultúrája minta a gyermekek számára.

4. Óvodánk jellemzői

Intézményünk 50 éves múltat tekint vissza. Szabadbattyán nagyközség területén helyezkedik el, Székesfehérvár szomszédságában.

Millenniumi zászlóátadással egybekötött ünnepségen még 2000-ben, a „**Cifrakert Óvoda**” nevet vettük fel. Nevünket falunk történelmi múltjából merítettük. Gróf Batthyány Lajos felesége telepítette az 1800-as évek elején kastélya köré a mindenféle színes és gyönyörű növényekből álló Cifra kertet. A híres platános még a mai napig is környezetvédelmi terület községünkben. A platánlevél formája ihlette meg óvodánk logóját.

Községünkben 2004-ben Általános Művelődési Központ jött létre, melynek egyik intézményegységként működik óvodánk is.

Az óvoda épülete korszerű. Küllemében, felszereltségében méltó büszkesége lehet településünknek..

Épületünket három -fajátékokkal felszerelt -udvarrész öleli körül, amelyek pázsitos, csendes játéklehetőséget biztosítanak.

Csoportszobák és a hozzá tartozó helyiségek világosak, esztétikusak, felszereltségük jól biztosítja óvodás gyermekeink számára a megfelelő környezeti és tárgyi feltételeket.

Óvodásaink közel 90 %-át községünk lakossága adja, a fennmaradó helyekre a környékbeli településekről érkeznek.

A társadalmi élet változásainak következtében megnőtt a gyermekvédelmi munka jelentősége. Egyre több a beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő, sajátos nevelési igényű gyermekeink száma. Az elmúlt években meggyarapodott a különféle táplálékallergiában szenvedő gyermekek száma is.

Nevelőtestületünk igyekszik a sokéves szakmai tapasztalat mellett, folyamatos önképzéssel megfelelni a mai kor társadalmi és szakmai kihívásainak.

Intézményünk 150 férőhelyes, jelenleg hat csoporttal működünk.

Rendelkezünk saját főzőkonyhával, ahol napi közel 200 adag étel készül el. Az étrend összeállításakor figyelembe vesszük a korszerű táplálkozás irányvonalait. Fő feladataink közé tartozik az egészséges táplálkozás iránti igény kialakítása.

Nevelési programunkkal szeretnénk az optimális feltételekhez, pedagógiailag megalapozott, színvonalas tartalommal hozzájárulni.

Nyitottak vagyunk a partneri elvárások, a szülői igények iránt, de szolgáltatásainkat a szakmaiság és a gyermekek mindenek felett álló érdekét szolgáló szempontok határozzák meg.

5. Gyermekképünk-óvodaképünk- nevelési alapelveink-nevelési céljaink

Gyermekképünk:

„ Csak boldog gyermekekből lehet boldog felnőtt,
S csak ezekből lehet boldog ország.”

/Kodály Zoltán/

Minden egyes emberi élet csak egyszeri és megismételhetetlen, ezáltal **a megszületett gyermek kincs**, a jövő értéke, az emberi élet láncolatában az összekötő kapocs.

A gyermek szeretetre méltó lény, akiben az ígéret és a lehetőség lakozik.

Az óvodáskor szenzitív időszak a különbözőségek elfogadásában. Az inkluzív, a játék elsődlegességét, az élmények feldolgozását támogató környezetben felnövő gyermek maga is befogadóvá, elfogadóvá, együttműködővé válik.

Óvodánkban minden gyermeknek joga van arra, hogy egyediségéhez optimálisan illeszkedő pedagógiai rendszerben, integrált, befogadó környezetben nevelkedjen.

Kiindulási pontunk: minden gyermeket a saját képességének figyelembevételével fejlesztünk személyiségének kibontakoztatásában, biztosítva számukra az egyenlő hozzáférést.

Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik bizalommal fordulnak környezetük felé, nyíltak, kiegyensúlyozottak, toleránsak önmagukkal és másokkal szemben egyaránt. Magatartás- és viselkedéskultúrájuk koruknak megfelelően fejlett, a különbözőségekkel természetes módon tudnak együtt élni.

Bízunk abban, hogy az óvodánkban eltöltött évek maradandó élményt nyújtanak gyermekeink számára, melyek alapot adnak majd a sikeres iskolai élethez.

Óvodaképünk:

Olyan **ÓVÓDA**, amelyben a szervezeti kultúra magas színvonalon működik, és amely megfelelő-személyi és tárgyi feltételeket biztosít, annak érdekében, hogy gyermekeink jól érezzék magukat és test, lelki, szociális fejlődésük zavartalan legyen.

Arra törekszünk, hogy óvodánk melegséget sugárzó, biztonságot adó, elfogadó, családi légkörrel, a játék, mozgás és a kommunikáció eszközével segítse az egészséges életvitel, a környezettudatos magatartás kialakulását.

Nevelési alapelveink:

- A gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége
- A gyermekek mindenek felett álló érdeke.
- A gyermeki személyiség egészként való kezelése (test, lelki, szellemi harmónia)
- A gyerekek egyéni képességeinek kibontakoztatása.
- A multi- és interkulturális értékek megismertetése.
- Nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó és migráns gyermekek óvodai nevelésénél az önazonosság megőrzése, ápolása.
- Hagyományaink tisztelete, anyanyelvünk és hazánk szeretete.

- A gyermekek jogainak, emberi méltóságának tiszteletben tartása és megerősítése.
- A gyermeket elfogadás, tisztelet, szeretet és bizalom övezi.
- Mindenkor és minden helyzetben a gyermekek érdekeinek figyelembevétele.
- Az óvoda inkluzív szemlélettel, gyermekközpontú nevelési attitűddel, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférés lehetőségét.
- Az óvodai nevelés sajátos eszközeivel törekszünk az esélyegyenlőség biztosítására, a hozott hátrányok kompenzálására.
- Az alkalmazott pedagógiai módszereket a gyermek személyiségéhez és érési üteméhez igazítjuk, ezzel segítve kompetenciáinak alakítását.
- A hátrányos megkülönböztetés tilalmának tiszteletben tartása.

Nevelési céljaink:

Az óvodánkba járó gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak, eltérő fejlődési ütemének szem előtt tartásával

- a gyermekekben rejlő lehetőségek kibontakoztatásának maximális elősegítése
- a családokkal együttműködve, az egészséges életmód és életszemlélet megalapozása
- a gyermekek környezettudatos szemléletének és magatartásának megalapozása
- a sajátos nevelési igényű gyermekek integrálásával esélyegyenlőségük biztosítása
- etnikai kisebbségű illetve migráns családok gyermekeinek interkulturális nevelése
- a sokoldalú, és harmonikus személyiségfejlesztés, a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, lelki és szociális érettség kialakítása
- esetlegesen előforduló tanulási zavarok megelőzése, kiszűrése

6. Óvodai nevelésünk általános feladatai

„Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- *az egészséges életmód alakítása,*
- *az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása,*
- *az anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.”*

/Alaprogram III. fejezet./

6.1. Az egészséges életmód alakítása:

A fejlődés korai szakaszában az egészséges életmódra történő felkészítés meghatározó, hiszen ebben az életszakaszban megszerzett ismeretek, készségek és szokások a későbbi életvitelt is jelentősen befolyásolja. A gyermekek már bizonyos ismeretekkel, tapasztalatokkal érkeznek az óvodába. Ezekre alapozva, ezt tovább erősítve, vagy ha

szükséges kioltva, alakítjuk a **testápolás, táplálkozás, öltözködés, pihenés, levegőzés, mozgás, testedzés** szokásrendszerét.

Valljuk, hogy az egészséges környezet és az egészséges életmód kölcsönhatásban van. Ezért elengedhetetlenül fontosnak tartjuk a környezettudatos szemlélet és magatartás megalapozását, melynek során a szülők szemléletformálását is feladatunknak tekintjük.

Céljaink:

- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, belső igényné fejlesztése.
- A gyermekek testi és lelki egészségének védelme, megőrzése, visszaszerzése szervezetük edzése.
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges, stressz mentes és biztonságos környezet megteremtésével és megőrzésével a környezet megóvására irányuló szokások alakítása

Egészségre nevelésünk fő területei:

lelki egészség megvédése, őrzése:

- derűs, nyugodt, érzelmi biztonságot adó légkör
- gyermekhez nyugalommal, kiegyensúlyozottan, szeretettel forduló felnőttek
- bizalmas, megértésen, elfogadáson alapuló felnőtt-gyerek kapcsolat
- világos, egyértelmű elvárások, nevelői igények jelzése a gyermek felé.

szomatikus nevelés:

- egészséges, egyéni igényt /is/ kielégítő táplálkozásra nevelés,
- kulturált, esztétikus étkezési szokások erősítése
- rendszeres gyümölcs és zöldség/ fogyasztás
- edzés, mozgással, vízzel, nap- légfürdővel
- helyes légzéstechnika elsajátítása
- személyes higiénére nevelés – szülőkkel együtt,
- védőnővel, gyermekorvossal, fogorvossal való rendszere és kapcsolat

Az egészséges életmód alakításából adódó óvónői feladatok

- Nyugodt és kiegyensúlyozott, légkör megteremtése a csoportban.
- Szokás- és szabály rendszer közös alakítása a gyermekekkel.
- Kulturált étkezés szokásainak megismertetése, gyakoroltatása (*kanál, villa, kés használata, csukott szájjal rágás, szalvétahasználat...*)
- Gyermekek i folyadékigényének kielégítése a nap egész folyamán.
- Étrend összeállításához javaslatétel az óvoda konyhája felé.
- Gyümölcsnapok, zöldség napok folyamatos szervezése.

- Nap folyamán a cukros, szénsavas, egészségtelen italok-ételek kerülése. *(születésnapok alkalmával is)*
- A szülők meggyőzése az egészséges táplálkozás fontosságáról.
- Az asztalterítés technikájára, esztétikumára való odafigyelés.
- A gyermekek tisztasági, ápoltság iránti igényének alakítása.
- A gyermekek helyes kézmosásra, kéztörlésre szoktatása.
- A toaletthasználat intimitásának válaszfalakkal és függönyökkel történő biztosítása.
- A fogmosás technikájának megismertetése, mindennapos gyakoroltatása, a fogmosás eszközeinek rendben tartása.
- A gyermekek időjárásnak megfelelő, réteges öltözésre szoktatása.
- A ruháik összehajtásának az öltözőszekrényben való rendben tartásának megtanítása elvárása.
- A gyermekek levegőzésének biztosítása mindennap.
- A mozgásfajták számos lehetőségének biztosítása a gyermekek jó közérzetének, testi edzettségének érdekében.
- Délutáni pihenéshez, kiszellőztetett, megfelelő hőmérsékletű csoportszoba biztosítása.
- Mese minden lefekvés után, simogatás, esetleg lágy zene, illóolajos levegő a gyermekek érzelmi biztonságának, nyugalmi állapotának támogatására.
- Közreműködés a gyermekeket fenyegető környezeti ártalmak kivédésében.
- A csoport dajkájával ismerteti a gyermekekkel szembeni elvárások mértékét, illetve ehhez viszonyítva a dajkai segítségnyújtás mértékét.

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Szükségeit képes önállóan kielégíteni, képes késleltetni.
- Önállóan öltözik, vetkőzik, ha kell, segítséget kér. Ruháit rendbe teszi el.
- Cipőjét ki-befűzi, lehetőség szerint beköti.
- A toalettpapír használatát ismeri, alkalmazza
- Ismeri a kézmosás higiéniai fontosságát, helyes technikával mos kezét
- Kulturáltan étkezik. Képes eldönteni miből, mennyit képes elfogyasztani.
- Szívesen fogad új ízeket, szereti a zöldségeket, gyümölcsöket, magvakat.
- Szívesen mozog a szabadban, életkorának megfelelően edzett.
- Ismeri, betartja a balesetvédelmi magatartásformákat.
- Vigyáz környezetének rendjére, tisztaságára.

6.2. Az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása

’,
Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége, legfőbb igénye az érzelmi biztonság, az **érzelmi támaszt nyújtó nevelői attitűd**. Mivel személyiségén belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, szeretetteljes, derűs légkör vegye körül a befogadástól az iskolába lépésig.

Az óvodás gyermek „én-központúsága” alapján elsősorban önmagára képes figyelni, azonban emocionális alapon fokozatosan kifejleszthetjük azokat a mechanizmusokat, amelyek képessé teszik a társas kapcsolatokra.

A gyermekek érzelmi életét gazdagítják:

szociális érzelmek:

- a közösség szeretete, az összetartozás érzése és a csapatszellem,
- az együttes sikerek és kudarcok élménye
- bizalom, segítőkészség, együttműködés
- örömszerzés társaknak, felnőtteknek

erkölcsi érzelmek:

- igazságosság, őszinteség, sportszerűség,
- felelősségvállalás, lelkiismeretesség,

esztétikai érzelmek:

- a szép iránti fogékonyság
- a művészi élmény befogadása és átélése
- az esztétikus beszédminta és a szép mozgás elfogadása, alkalmazása
- a természeti szépségek megláttatása

Céljaink:

- Önmagát és társát elfogadni képes gyermek nevelése, aki társas helyzetekben együttműködik a csoport normái alapján.
- Erkölcsei, akarati tulajdonságok kialakítása, erősítése, fejlesztése
- Különbözőségek elfogadására, tiszteletére nevelés
- Szülőföldünkhöz fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása, önazonosság megőrzése.
- Esélyegyenlőség teremtés a migráns gyermekek számára
- A nehezen szocializálható, sajátos nevelési igényű, hátrányos, halmozottan hátrányos, elhanyagolt helyzetű gyermekek befogadása a közösségbe egyenlő társaként.

Az érzelmi nevelés és szocializáció biztosításából eredő óvónői feladatok:

- Érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családi légkör megteremtése, a beszoktatástól az óvodáskor végéig
- Csoportszoba környezettudatos szemléletű, otthonos, hangulatos, berendezése.
- Óvodapedagógus személyiségének szeretetteljes, empátiás kisugárzása.
- Az élet, az élővilág tiszteletére, megbecsülésére nevelés.
- Erkölcsei normák megfogalmazása.
- Az udvarias beszédformák megismertetése, alkalmazása.
- A gyermek önálló véleményformálásának támogatása.
- Társas kapcsolatok formálásának segítése, az összetartozás élményének mélyítése, a „mi-tudat” alakítása.
- Inkluzív szemlélettel a különbözőségek elfogadásának segítése.
- Migráns gyermekek beilleszkedésének segítése.
- Tehetséges gyermekek kibontakozásának támogatása.

- Lassabban fejlődő, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetben levő gyermekek felzárkóztatása. *(szükség szerint szakemberek bevonásával)*
- A családdal való hatékony együttműködésre törekvés.
- Konfliktus helyzetek elfogadható módon való levezetése, indulatok, agresszió kezelésére, ellenőrzésére tanítás.
- A gyermeki énkép pozitív alakítása

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- A csoportban kialakított szokás- és szabályrendszerének ismeretét magatartásában is érvényesíteni tudja.
- Ismeri a közösségben megkívánt viselkedési normákat. képes alkalmazkodni, a másikat elfogadni.
- Képes konfliktus helyzeteket elfogadható módon tolerálni, érzelmein, indulatain korának megfelelően uralkodni.
- Szükség esetén segíti a kisebbeket, vagy az arra rászorulókat.
- Közösség érdekében szívesen vállal megbízatást.
- Természetes módon fogadja el a különbözőségeket, empátiája korának megfelelően fejlett.
- Feladattudata, felelősségérzete megfelelően kialakult.
- Türelemre, kitartásra képes
- Kialakul kudarctűrő képessége.
- Érkezéskor, távozáskor köszön.
- Ismeri és betartja az udvariassági szokásokat.
- Megtalálja helyét a közösségben, abban jól érzi magát. (a migráns gyermek is)
- Ismeri szűkebb és tágabb környezetét, kialakulóban van szülőföldünkhöz való kötődése.

6.3. Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés

Az óvodánk a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra építve, változatos tevékenységeket biztosítva, juttatja a gyermekeket tapasztalatokhoz természeti és társadalmi környezetükből.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - helyes mintaadással- az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

A gyermek beszéd- és kommunikációs képessége elsődlegesen függ a családi szocializációtól, mely előnyös vagy hátrányos helyzetet teremthet a gyermek számára a közösségben.

A szocializáció folyamatában a beszéd, a kommunikáció a gyermek környezetével való érintkezésnek, önkifejezésnek, gondolkodásnak legfőbb eszköze. A kommunikáció által erősödik a gyermek biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gazdagodnak ismeretei, kapcsolatai, fejlődik beszédképessége, anyanyelvi kultúrája.

A kommunikáció eszközszerrendszere:

A kommunikáció minden esetben két síkon zajlik.

Verbális, azaz nyelvi, illetve nem verbális szinten. A verbális és a nem verbális (mimika, gesztus, tekintet, térközsabályozás... stb.) viszonyára jellemző, hogy nemcsak kiegészíthetők, hanem a nem verbális eszközök helyettesíthetők is a nyelvi kifejezéseket, sőt ellent is mondhatnak azoknak. A nem verbális eszközök közül az óvodai nevelésben különös figyelmet érdemel a térközsabályozás, hiszen a kisgyermek fokozottan igényli a testi közelséget.

Egy simogatás, egy érintés, vagy egy közeledés elhárítás gyakran minden szónál többet elárul a felé irányuló érzelmekről. Ezért ebben az életkorban az érzelmeknek, megnyilvánulási formáinak domináns szerepet tulajdonítunk. A mozgás, a tánc is a nem verbális kommunikáció egyik eszköze. A kommunikációs képességfejlesztésben kiemelkedő szerepet szánunk neki. Feszültség- és gátlásoldó hatása kihat a nyelvi kommunikációra is.

Fontos az érintkezés szabályainak gyakorlása, a gyerekek ismerjék meg a köszönés, bemutatkozás, megszólítás helyzeteket, módjait.

A nem verbális eszközök „használatát” már a bemutatkozáskor, kézfogáskor elkezdjük. A gyerekeket arra kell szoktatni, hogy mindig ránézzenek arra, akivel beszélnek.

A kapcsolattartásnál természetesen használtassuk az udvariasság nyelvi formáit (*kérem, köszönöm, légy szíves*) és nem nyelvi megnyilvánulásait.

A **beszédtechnikai hibákat**, a légzéstechnikai, artikulációs stb. hibák javítását célszerű mind spontán beszédnél, mind a vers- és mesemondásnál mintaadással elvégezni.

A dadogás, pöszeség, selypítés korrekciója a **logopédus** szakértelmét igényli, ami óvodánkban biztosított.

Fontos, hogy az óvodapedagógus minden gyermek beszédtechnikai problémáját felismerje, azokat módszeresen korrigálja, folyamatosan tartsa a kapcsolatot az intézményben dolgozó logopédussal.

Az óvodás gyermekek elsősorban érzelmi alapon mintakövetéssel tanulnak, így fokozottan igaz, hogy az óvodapedagógus minden megnyilatkozása modellértékű. Ezen kívül az óvodai légkör megteremtésében is alapvetően meghatározó.

Célunk:

- A gyermekek tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése.
- Beszédhallás és szövegértés fejlesztése.
- Beszédkedv felkeltése, fenntartása.
- Kognitív képességeik fejlesztése:
 - egyre pontosabb valóságghű észlelés
 - figyelem-összpontosításra való képesség
 - reprodukív emlékezet
 - problémamegoldó, kreatív gondolkodás
 - alakuló fogalmi gondolkodás

Az anyanyelvi, értelmi fejlesztésből és nevelésből adódó óvónői feladatok:

- Kommunikációs helyzetek teremtése, gyermekek beszédkedvének felkeltése.
- Gyermekek szókincsének bővítése.
- Minden gyermeki kérdés megválaszolása.

- Figyelem-összpontosításra motiválás.
- Nyelvileg hátrányos helyzetű illetve kiemelkedő képességű gyermekek egyéni fejlesztése.
- Nyelvtanilag helyes, jól érthető, tiszta beszéddel mintaadás.
- Magyar anyanyelvünkhöz érzelmi kötődés kialakítása (*népmesék, népdalok, mondókák, dúdoló, ringatók...*)
- Migráns gyermekek egyéni fejlesztése a magyar nyelv megismertetése terén.
- Szakmai kapcsolat tartása a logopédussal.
- Olyan biztonságos, elfogadó légkör megteremtése, ahol a gyermekek bátran elmondhatják gondolataikat.
- Célirányos tevékenységeken keresztül észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás és kreativitás fejlesztése.

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Figyelme korához képest tartós.
- Tud szemkontaktust teremteni és tartani.
- Korának megfelelően kialakult pontos érzékelése, észlelése.
- Térbeli viszonyokat képes felismerni és megnevezni.
- Keresztcsatornák működése korának megfelelő.
- Az önkéntes bevésés mellett megjelenik a szándékos bevésés is.
- Képes vizuális és auditív differenciálásra.
- Helyesen, tisztán, érthetően beszél.
- Kérdésre minimum egyszerű mondattal válaszol.
- Szókincse korának megfelelő.
- Jól használja a metakommunikációs eszközöket.
- Türelmesem meghallgatja a felnőttek és társai mondanivalóját.
- Verbális emlékezete korának megfelelő.
- Egyszerűbb történeteket, mesét képes egyedül is elmondani.
- Élményeit, gondolatait el tudja mondani, bátran kérdez.
- Ismeri és használja az udvariassági szavakat.
- A migráns kisgyermek is megérti az óvodai élethez szükséges kifejezéseket, és képes magát megértetni.

7. Az óvodai élet tevékenység formái

7.1. Játék

„Csináljon bármit, ami nyitogatja értelmét, szemét, szaporítja tapasztalatát, ő azt hiszi csak játszik. De mi már tudjuk, mire megy ki a játék.

Arra, hogy e világban otthonosan mozgó, eleven eszű és tevékeny ember váljék belőle.”

/Varga Domokos/

A játék az óvodáskorú gyermek alapvető tevékenysége, természetes életformája. Az óvodáskori játék olyan tevékenységforma, amely magában hordja a másik két tevékenységi kör (tanulás, munka) részfunkcióit is.

A játék, mind a szocializációt, mind az értelmi fejlődést egyaránt tükrözi.

A játékban minden lehetséges, motívuma az öröm, a bánat, a kaland feszültsége, a kommunikáció igénye, az erő próbálgatása, az önkifejezés vágya. A játék nevel és tanít. Lehetővé teszi, hogy segítségével a gyermek megismerje a világot, örömforrás a számára.

A játék fejleszti:

- a gyermek mozgását, értelmi képességeit
- a kreatív együttműködést
- a gyerekek társas kapcsolatait
- a gyermek beszédkedvét, közlési vágyát

Így válik a játék kiemelt jelentőségű, tájékozódó, fejlesztő és erősítő élményt adó tevékenységgé.

Az egyes játékfajták kiemelt személyiségformáló hatása:

Gyakorlójáték: fejlődik a nagymozgása, finommotorikája, mozgáskoordinációja, térészlelése, tapintásos észlelése, verbális készsége

Szerepjáték: alakul szocializációs készsége, kommunikációja, erkölcsi, akarat tulajdonságai, kognitív képességei

Konstruáló játék: alakul szem-kéz koordinációja, finommotorikája, térészlelése, alak-és formaállandósága, rész és egész viszonyának észlelése, képzelete, kreativitása, vizuális memóriája

Szabályjáték: fejlődnek kognitív képességei, formálódnak akarat tulajdonságai, szocializációs készsége

Tapasztalataink szerint, amelyik gyermek nem játszhat eleget, lassabban fejlődik. Ezért óvodánkban a játék kiemelt jelentőségű. Napirendünkben szereplő egyéb tevékenységek is belesimulnak a játék folyamatába. Időlegesen megszakítják ugyan, de nem tördelik szét. Körültekintő szervezéssel a kezdeményezések, szervezet tevékenységek helyének és idejének megválasztása az elmélyült játékot nem borítja fel. A konkrét szervezést igénylő kötött idejű foglalkozások kivételével képeznek (pl. testnevelés foglalkozás, bábszínház, kirándulás... stb)

A játék lehet a gyermek szabad játéka, és lehet az óvónő által kezdeményezett játék. Eltérés az óvónő szerepében található.

Szabad játék:

Amikor az óvónő biztosítja a gyermek számára az önállóságot, szabadságot a

- játéktevékenység kiválasztásában
- játékeszközök megválasztásában
- társak megválasztásában
- gyermeki játékelgondolás megvalósulásában
- játszóhely megválasztásában és kialakításában

A szabad játék folyamatosságának érdekében az óvónő hagyjon elegendő időt a játék befejezésére, az elmélyült játékot ne zavarja meg más tevékenység felkínálásával, és adjon lehetőséget a játék későbbi folytatására.

Kezdeményezett játék

Amikor az óvónő pedagógiai szándékkal teremt olyan helyzetet, amelyben a gyermek egyéni fejlettségének ismeretében ajánl fel játéktevékenységet.

- Ennek a külső késztetésnek akkor van helye, ha a gyermek érdekében történik, mégpedig úgy, hogy azok elősegítik sajátos fejlődését és találkoznak igényeivel.
- A játék célja a gyermek képességeinek, kompetenciáinak fejlesztése, figyelembe véve aktuális állapotát
- Ebben az esetben is biztosítani kell a gyermek számára az önállóságot, önmegvalósítást, illetve a jogot, ha nem akar élni a felkínált lehetőségekkel.

A játéktevékenység célja :

- A tevékenységen keresztül a gyermek sokoldalú, harmonikus személyiségének kibontakoztatása, kompetenciáinak fejlesztése.
- Érzelmi, akarati tulajdonságainak alakítása
- Szociális, társas viselkedésének, magatartásának formálása.

A játék támogatásából adódó óvónői feladatok:

Feltételek biztosítása

- Nyugodt, érzelmi biztonságot adó légkör megteremtése és folyamatos fenntartása.
- Inger gazdag, cselekvésre inspiráló, gyermeki kíváncsiságot felkeltő, esztétikus környezet kialakítása.
- A játékeszközök körültekintő kiválasztása és a gyermekek által jól látható, elérhető helyen történő elhelyezése.
- A játéktér olyan mobilizálható kialakítása, hogy a gyermekek játékigényüknek megfelelően maguk is átalakíthassák

- A barkácsolás, mintázás, rajzolás, festés, kézimunka, bábozás, dramatizálás eszközeinek sokszínű, szabadon választhatóságra lehetőséget adó elhelyezés.
- A csoportszobában is használható mozgásos játékeszközök biztosítása (pl: hengerbújásra, füles labda, egyensúlyfejlesztő eszközök...stb)
- Szülők szemléletformálása, ötletadás játék vásárlásához.

A játék támogatása:

- A gyermeki játékválasztásának tiszteletben tartása.
- Reflektív szemléletű jelenlét a játékban: a gyermekjáték fejlődésének nyomon követése --differenciált reagálás, egyéni bánásmód megvalósítása
- A gyermeki fejlődés folyamatosságának, illetve megtorpanásának észrevétele.
- Az új játék használatának megismertetése, az érdeklődő gyermekekkel való együttjátszás során.
- A kreatív önkifejezés fejlődésének segítése.
- Modellértékű viselkedés, konkurens kommunikáció, úgy beszél és cselekszik, ahogy a gyermektől is elvárja.
- A gyermekek kérdéseire való, egyéni fejlettségükhöz igazított válaszadás.
- Beavatkozás csak szükség esetén a játéktevékenység zavarása nélkül.
- Amennyiben a gyermek igényli és a szituáció úgy kívánja maga is játszótársaként vesz részt a játékban.
- A játéktevékenység érdekét szolgáló szabályrendszer kialakítása.
- Az egészséges versenyszellem megalapozása.
- A gyermekek közti érzelmi kötődések, kapcsolatok támogatása.
- Tudatos jelenléte biztosíték a játék indirekt irányításában.

A fejlődés várató eredménye óvodáskor végére:

- Alkalmazkodni képes a játék szabályaihoz.
- Megérti és elfogadja játszótársai elgondolásait, tevékenységüket.
- Amennyiben szükséges vállalja a számára kevésbé érdekes, kedvezőtlenebb szerepeket is.
- Tud játszótársaihoz alkalmazkodni.
- Képes örömmel és önfeledten játszani
- Képes egyéni ötlet vagy élmény alapján építeni, konstruálni.
- Képes építmény lemásolására.
- Szívesen vállal szerepet.
- Képes élményei eljátszására.
- Betartja a társas viselkedés elemi szabályait.
- Szabályjáték során betartja a szabályokat.
- Másokat is figyelmeztet a szabály betartására.
- Egészséges versenyszellemben tevékenykedik.
- Játékában elmélyült, kitartó.
- Problémahelyzetekben kreatív megoldásokra törekszik.

7.2. Munka jellegű tevékenység

„Ha csak lehet, játsszék a gyermek, mert végül a játék komolyodik munkává. Boldog ember, ki munkájában megtalálja a valamikori játék hangulatát.”

/Sütő András/

A gyermeki munka a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze. A saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A gyermek számára gyakran nem is választható szét a játék és a munkatevékenység.

A munka pedagógiai funkciója a gyermek társas, együttműködési képességeinek fejlesztése, az elvégzett tevékenység hasznosságának felismerése, a teljesített feladat eredménye kapcsán érzett siker.

A munkára nevelésben két alapvető irányelvet érvényesítünk:

-érzékeltetjük a gyermekekkel, hogy a munka hozzátartozik a mindennapi életünkhöz

-a gyermekeket egyéni fejlettségük ismeretében olyan feladatokkal bízunk meg, amelyek elvégzésére már képesek.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermek sok türelemmel, szeretettel körülvett légkörben jusson el a kezdeti öncélú tevékenységtől a közösségi élet, a másokért végzett tevékenység megértéséig, fontosságáig.

A felnőtt munkája motiválja őket, utánzásra készíti a gyermeket, ezért természetesen nem munkaként, hanem játékként éli meg. Munkafeladattal soha nem büntetünk!

Célunk:

- A munka elfogadtatása és megszerettetése, ami összefügg a feladattudatra való neveléssel, a céltudatossággal.
- Alakuljon ki felelősségérzetük, önállóságuk, önértékelésük, kitartásuk.

A munka jellegéből adódó óvónői feladatok:

- A differenciálás elvének érvényesítése a feladatadáskor.
- Munka jellegű feladatokat a gyermeknek elsősorban jutalomból ad.
- Megismerteti a növények gondozását, állatokról való gondoskodást.
- Megismerteti a gyermekekkel a szelektív hulladék gyűjtés szabályait.
- Módszereit a kedves cselekvésre szólítás, buzdítás, dicséret, utánzásra készítés jellemzi.
- Megfelelő eszközöket biztosít a gyermek számára. (*gyermekméretű seprű, lapát, locsolókanna...*)
- Fokozottan ügyel a balesetvédelemre.
- A felnőttek munkájának (*szülei, óvoda dolgozói...*) megbecsülésére nevel.
- Az elvégzett munkát folyamatosan, reálisan és fejlesztő hatásúan értékeli.
- Erélyesen fellép minden rombolás, mások munkájának tönkre tévése ellen.

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Öltözködésnél önállóak: megfelelő sorrendben öltözik-vetkőzik, gombol, fűz, cipőt köt.
- Szükség szerint segít kisebb társainak.
- A testápolással kapcsolatos munkafolyamatokat szükséglete szerint, önállóan végzi.
- Naposi feladatait önállóan, pontosan végzi.
- Terítésnél ügyel az eszközök pontos és esztétikus elhelyezésére.
- Személyes dolgait rendben tartja, ruháit összehajtogatva helyezi el az öltözőszekrénybe.
- Felelősi munkákat, egyéni megbízásokat szívesen vállal (*repetáért megy a konyhába, kiosztja a foglalkozási eszközöket, szalvétát hajtogat, ceruzát hegyez...*)
- A virágokat, fák leveleit nem tépi le, szívesen ápolja és tartja rendben azokat.
- Télen gondoskodik a madarak etetéséről.
- Segédkezik a falevelek összegyűjtésében
- Vigyáz a játékaival és rendben tartja azokat a csoportszobában és udvaron egyaránt.
- Munka jellegű tevékenységeit a felelősségérzet, a feladattudat és a kitartás jellemzi.
- Közösségért végzett munkák vállalásánál megjelenik helyes önértékelése.

7.3.Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodai **tevékenységeken keresztül** megvalósuló tanulásnál fontosnak érezzük az ismeretek átadását, bővítését, de nem a mennyiséget tartjuk elsődlegesnek, hanem a **tanuláshoz szükséges alapkészségek, képességek, kulcskompetenciák fejlesztését.**

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása)
- spontán, játékos tapasztalatszerzés
- cselekvéses tanulás
- gyermeki kérdésekre és válaszokra épülő ismeretszerzés
- óvodapedagógus által irányított megfigyelés, felfedezés
- gyakorlati probléma- és feladatmegoldás
óvodapedagógusok által kezdeményezett és szervezett tevékenységeken keresztül megvalósuló tanulás.

Az iskolakészültség nem az utolsó év feszített tempójú feladata, hanem már a gyermekek óvodába lépésével megkezdődő folyamat végeredménye kell, hogy legyen, mert az egész személyüket kell iskolaéretté formálnunk

A játékoság, mint alapelv, a tevékenységben megvalósuló tanulás egész folyamatában érvényesül. A környező világról szerzett ismeretek, tapasztalatok

mindhárom korcsoportban megegyeznek, csak feldolgozásuk mélysége alkalmazkodik a gyerekek életkori és egyéni adottságaikhoz.

Céljaink:

- A gyermekek kompetenciájának fejlesztése, attitűdök erősítése.
- Az ismeretlen iránti érdeklődési kedv fenntartása, a tanulni vágyás megalapozása.

A tevékenységből adódó óvónői feladatok.

- Gyakorlati probléma megoldásra ösztönző helyzetek teremtése.
- Tervezett tevékenységekkel és játékokkal felkészülés a mindennapos feladatokra.
- Az egyéni fejlődés- és érési ütem figyelembevételével tevékenységek felkínálása
- Változatos, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása.
- Szokások alakítása utánzásos minta- és modellkövetéses magatartással és viselkedéssel.
- Spontán helyzetek kihasználása.
- Személyre szabottan, fejlesztő értékeléssel segíteni a gyermek személyiségének fejlesztését.
- A gyermeki személyiségbe már beépült ismeretek alkalmazni tudására serkentés
- A kiemelkedő képességű és tehetséges gyermekek felismerése és fejlesztése. A tehetségígéretes gyermekek jellemző megnyilvánulása:
 - Intellektuális képességekben (*szókincse, emlékezete, gondolkodása, kreativitása*)
 - Speciális képességekben (*ábrázolás, zene, matematika, sport, tánc*)
 - Viselkedési jegyekben (*erős akarat, energikusság, érzékenység, intenzív érdeklődés*)
- Részképesség lemaradás, illetve egyéb potenciális tanulási zavar kiszűrése, jelzés a megfelelő szakembernek

Fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- A gyermekek érdeklődők, bátran és sokat kérdeznek.
- Szívesen vesznek részt a tervezett, szervezett, kezdeményezett tevékenységekben, játékokban
- A tanuláshoz szükséges kompetenciájuk koruknak megfelelően fejlet.
- A tehetséges gyermekek megtalálják kiemelkedő késességeiknek megfelelő tevékenységet.
- A részképesség- és tanulási zavarral küzdő gyermekek szakember segítségével elérik a számukra optimális szintet.

7.4 Mese-vers

A nyelvi kommunikációs helyzetek kialakításának kiváló eszköze a mese, vers, amely közvetíti az egyetemes kultúrát, tág teret nyújt az anyanyelvi nevelés terén.

A népmesék, vigasztalók, ringatók, népi mondókák, ősi források, melyek értékeket, hagyományokat, szokásokat örökítenek át.

A közösen átélt örömök és élmények elszakíthatatlan szálakkal köti össze az óvónőt és a gyerekeket egymással és anyanyelvükkel.

A mese és versmondás lényeges elemeit – testbeszéd, tekintettartás, verbális emlékezet – az óvónő személyes példáján keresztül sajátítja el és gyakorolja a gyermek.

Az anyanyelvi nevelésnek és a játéknak szerves része a bábozás-dramatizálás is, melyen keresztül tükröződnek a gyermek irodalmi élményei.

Sajnos a médiumok által közvetített műsorok válogatás nélkül kerülhetnek a mai világunkban már az óvodás korosztály elé is. A személytelen televízió, videó, számítógépes játékok mesét helyettesítő szerepe igen nagy. Gyerekeink sok esetben helytelen mintát kapnak, nő a félelmük, feszültségük, agresszivitásuk, mert az átélt „élmények” nem kerülhetnek feldolgozásra. Rendkívül fontosnak tartjuk a szülők szemléletének formálását, **a semmivel sem helyettesíthető, bensőséges kapcsolatot feltételező és alakító mesélés** iránt. Ehhez ajánlunk népi, klasszikus és kortárs irodalmi műveket, amelyből magunk is válogatunk.

A mese a legalapvetőbb élményforrás a gyermek számára. Gazdag gyermeki fantáziára épül Azonosulási lehetőséget kínál az erkölcsi (jó-rossz) esztétikai (szép-csúnya) nevelés szolgálatában. A csodákkal teli meseélmények segítségével a versek zeneiségével a gyermekek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődése megalapozódik.

A mesélés, mondókázás nálunk mindennapos tevékenység kell, hogy legyen, annak számtalan lehetőségével.

Céljaink:

- „Az óvodás korosztálynak megfelelő irodalmi értékek nyújtása és ez által irodalmi érdeklődésük felkeltése.
- Anyanyelvünk szépségének, kifejezőerejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondatszerkesztéssel a biztonságos önkifejezés megalapozása.
- A magyar kultúra értékeinek átörökítése.
- Interkulturális nevelés megvalósítása.

A mese-, verstevékenységgel kapcsolatos óvónői feladatok:

- Változatos irodalmi élmények közvetítése.
- Életkornak és egyéni érdeklődésnek megfelelő irodalmi anyag biztosítása.
- A klasszikus és kortárs irodalmi művek alkalmazása mellett, a csoport összetételét figyelembe vevő mese-vers anyag választás.
- A mesélés, verselés, mondókázás mindennaposságával az irodalmi fogékonyság megalapozása.
- Magyar népmesék megismertetésével, mesélésével, eljátszásával anyanyelvünk, szülőföldünk megszerettetése.

- Köpeskönyvek, mesekönyvek megszerettetése, használatának biztosítása, megbecsülésének, tiszteletének alakítása.
- Könyvtárlátogatások beütemezése.
- A mesélés szerepének támogatása szülői körben.
- A gyermeki vers-és mesealkotás ábrázolással való kombinálása fejlődésének elősegítése, az önkifejező képesség gazdagítása érdekében.
- A különböző tevékenységformákban az anyanyelv gazdagságának ismertetése, a beszédészlelés /értés/ reprodukció fejlesztése.
- Új fogalmak kialakítása, szókincsbővítés, kifejezőkészség növelése.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Kialakul benne az érthető, kifejező beszéd-készség alapja.
- Önállóan mond hosszabb, több versszakos verseket, ügyel a hangsúlyra.
- Képes a megkezdett mese folytatására a saját fantáziája segítségével.
- Képes meséket, történeteket alkotni, azokat elmondani.
- A bábozáshoz, dramatizáláshoz kis segítséggel eszközöket tud készíteni, alkalmazni.
- Beszédfigyelme kialakul. Figyelmesen hallgatja az óvónő és társai mesélését, verselését is.
- A mesékben használt népmesei szófordulatok szókincsébe beépülnek.
- Jól és érthetően kommunikál a környezetében lévőkkel.
- Irodalmi élményeit képes mozgással vagy ábrázolással kombinálni.
- Szívesen nézeget képeskönyveket, azokat megbecsüli, vigyáz épségükre.
- Ismeri a könyvtárban való viselkedés szabályait.
- Ismeri a színházi magatartás alapvető szabályait.

7.5. Ének - zene, énekes játék

A magyar zenei nevelés szilárd alapja a **közös ének**, mely hordozza és gazdagítja anyanyelvi örökségünket.

A sokat éneklő óvodapedagógus megszeretteti a gyermekekkel az éneklést, az énekes játékokat. Fejleszti zenei hallásukat, ritmusérzéküket, zenei emlékezetüket, mozgáskultúrájukat. A befogadás időszakában különösen segíti a gyermek érzelmi biztonságának kialakulását a dúdolók, ölben ringatók, lovagoltatók, altatók alkalmazása. Későbbiek folyamán is a nép gyermekjátékokkal való mindennapos találkozás megannyi élményt jelent óvodásaink számára. A mozgás-és tánckultúra megalapozása függ a művészi anyag kiválasztásától. Az énekes-táncos játékok örömet nyújtanak, hatással van az ébredező szépérzékükre.

Óvónőink elsősorban a magyar népzenei hagyományokra alapozva tervezik meg a zenei nevelésünk törzsanyagát, kiegészítve azt más nemzetek dalaival. Ügyelni kell, hogy az óvodás korosztály számára is érthető szövegű, tisztán énekelhető hangkészletű dalok, dalos játékok kerüljenek a válogatásba.

Céljaink:

- A zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadásra való képesség megalapozása.

- A közös éneklés, közös játék örömeinek megéreztetésével fejlesztjük az óvodás gyermekek zenei ízlését, művészeti fogékonyságát.
- A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, harmonikus mozgásának fejlesztése.
- A szülőföld értékeinek átörökítése a népzene, a népdal, a népszokások és a népi hangszerek megismertetése által.

A zenei nevelésből adódó óvónői feladatok:

- A gyermekek zenei képességének fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal, zenei készségfejlesztő játékokkal.
- Igényes zenei kultúrát képviselő dalok, dalos játékok, mondókák kiválogatása, ezek összeállítása az életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelően.
- A migráns gyermekek hazájának kulturális értékeit is figyelembe vevő dal-és zenei anyagválasztás.
- Az óvodában is játszható énekes népszokások válogatása. (*szüreti mulatság, vásározás, Lucázás, pásztorjáték, regölés, farsang, kiszézés, pünkösödölés, lakodalmas*)
- Ritmushangszerek megismertetése, alkalmazása.
- Népi táncunk alaplépéseinek, elemeinek megismertetése.
- Igényes hangszerjátékkal és zene kiválasztásával zenei ízlésük formálása
- Kőr és egyéb mozgásos játékokhoz eszközök biztosítása

Zenehallgatás:

Az előadásra, zenehallgatásra szánt művet bármely néptől választatja az óvónő, nincs szövegbeli, ritmikai, hangterjedelmi megkötése. Egyetlen szempont a zene szépsége és művészi értéke.

A zenehallgatás során zenei élményhez juttatjuk a gyerekeket, formáljuk zenei izésüket, a zene szeretetére nevelünk.

Lehet énekes vagy hangszeres előadás, de választhatunk gépzenét is.

A zenehallgatáshoz nyugodt légkör szükséges, és csak akkor éri el a célját, ha élményt nyújt a gyermekeknek.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Örömmel, szívesen játszik dalos játékokat.
- Bátran, korához képest tisztán énekel, akár egyedül is.
- Képesé válik a zenei élmények befogadására.
- Megkülönbözteti a zenei fogalompárokat.
- Auditív észlelése, megfigyelése, emlékezete fejlett.
- Kialakult ritmusérzéke, az egyenletes lüktetés automatizálttá válik. melyet tapssal, járással is ki tud fejezni.
- Egyszerű ritmusokat ismer, képes azokat visszaadni.
- Ritmushangszereket tud használni. zenére történő mozgása összerendezett, harmonikus.

- Ismeri a hangszereket, azok hangját tudja azonosítani.
- Ismeri népi táncunk alaplépéseit.
- Ismeri a népszokásokhoz kapcsolódó dalokat, dalos játékokat, rigmusokat.

7.6. Mozgás

Az óvodás korosztály számára legjellemzőbb, hogy az igazán érthető, feldolgozható információ, amit „megélhetnek”, megtapasztalhatnak mozgásos tevékenység útján történik.

Ez természetesen az aktív nagymozgásoktól a finommotoros manipulációig mindent magában foglal.

Az egész személyiség fejlesztésére irányul, nemcsak egy szűk területen (testnevelés), hanem az egésznapos tevékenységbe illeszkedik. Ennek következtében a személyiség sokoldalú fejlesztését, a változatos tevékenykedtetésen keresztül valósítja meg.

Kedvezően befolyásolja az értelmi és szociális képességek alakulását.

Mivel a mozgás fejlődésének szenzitív szakasza óvodás korra esik, ezért ennek fejlesztésére minden lehetőséget megragadunk.

Az **egészséges életmódot erősítő tevékenységekre** a teremben és szabadlevegőn, spontán vagy szervezett formában, az **óvodai nevelés minden napján** – az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve – minden gyermek számára egyenlő lehetőséget biztosítunk.

Felvállaljuk az urbanizációs ártalmak, a mozgásszegény életmód, a csökkenő mozgástapasztalatok ellensúlyozását a gyermekek mozgáslehetőségeinek színesítésével valamint a szülők meggyőzésével, szemléletformálásával.

Céljaink:

- A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, mozgásigényük kielégítése.
- Rendszeres mozgással az egészséges életvitel megalapozása.
- Mozgástapasztalatok bővítése, a mozgáskészség alakítása.
- Testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése (kondicionális, koordinációs)
- Mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése.
- Sikerélményt adó mozgás, játék, testedzés biztosítása,

A mozgásfejlesztés területei:

- szabad játékban a gyermek spontán, természetes mozgása
- kötelező testnevelés foglalkozások
- frissítő mindennapi testnevelés
- sportprogramok

Mozgásfejlesztés a szabadjátékban

- megőrizzük, ha szükséges felkeltsük a mozgáskedvet, és tudatosan építünk rá,
- minden gyermek megtalálja a fejlettségének, érdeklődésének, temperamentumának legmegfelelőbb tevékenységet
- bátran, örömmel mozogjanak csoportszobában, tornaszobában, udvaron egyaránt

Mozgásfejlesztés a testnevelés foglalkozásokon

Szervezett, kötelező tevékenységek. A kötelezőség nem jelenthet kényszert a gyermek számára. Heti egy alkalommal szervezendő minden korcsoportban, mely kiegészíthető vízhez szoktatással, úszással.

- Fizikai állóképesség fejlesztése – szellemi aktivitás előkészítése, illetőleg a mozgásos feladatok sikeres megoldása eredményeként az önértékelés, önbizalom növelése.
- A nagy- és finommozgások és az erőnlét fejlesztése
 - egyensúlyfejlesztés
 - szem-kéz, szem-láb koordináció
 - ritmusérzék fejlesztése
- Testséma fejlesztése
 - testrészek ismerete,
 - a test koordinációjának alakítása,
 - a testfogalom kialakítása,
 - téri tájékozódás, oldaliság fejlesztése
 - kezesség (lateritás fejlesztése, dominancia erősítése)
- Vizuális és auditív percepció fejlesztését alapozó, kiegészítő mozgások gyakorlása
- Teherbíró képesség, ügyesség, gyorsaság, állóképesség fejlesztése.
- A problémamegoldások elősegítése mozgásos tevékenységgel elvégzett feladatmegoldásokkal
- Mozgással kapcsolatos és a mozgáshoz kapcsolható szókészlet fejlesztése
- Jó közérzet
- Jó hangulat (érzelmileg motiváltan)
- Egészséges versenyszellem sportszeretet, sportszerűség kialakítása.
- Szabályok betartása, szabálytudat kialakítása.
- Társra való odafigyelés, akarati jellembeli tulajdonságok alakítása.

Frissítő mindennapos testnevelés:

- különböző mozgásformák megszerettetése
- rendszeres mozgás igényének kialakítása

Naponta kétszer szervezhető (délelőtt, délután)

Időtartama 10-20 perc

- mozgásos játékok
- gimnasztikai gyakorlatok
- zenéstorna

Sportprogramok:

- jártasság megszerzése valamilyen sportágban (úszás)
- egészséges életvitel alapozása
- család életmódjának kedvező befolyásolása
- sportnapok, sportdélutánok szervezésével partnerkapcsolatok erősítése (téli sportok – szánkózás, ismerkedés a jéggel, nyári sportok – túrák, kirándulások)

Mozgásfejlesztésből adódó óvónői feladatok:

- Mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítása.
- Balesetek elkerülésének érdekében mozgástevékenység szabályainak kialakítása, betartatása.
- Mozgásos tevékenység lehetőségeinek biztosítása a csoportszobában is.
- Testnevelés- foglalkozások anyagának összeállítása, levezetése, figyelembe véve a csoport és az egyéni fejlettség aktuális állapotát.
- Testnevelés foglalkozások anyagába testalkati deformitások megelőzésére speciális gyakorlatok beiktatása.
- Kiemelt prevenciós feladatok megvalósítása: nagymozgás fejlesztés, egyensúlyérzék-fejlesztés, szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése, testséma fejlesztés, térpercepció-fejlesztés, finommotorika-fejlesztés, keresztcsatornák fejlesztése.
- Optimális terhelhetőség figyelembe vétele.
- Tevékenységek irányításánál és értékelésénél differenciál, figyelembe veszi az egyéni fejlődési jellemzőket.
- Szükség esetén dajka segítségének igénybevétele – egyéni segítségnyújtás vagy balesetek elkerülése végett.
- Napi tevékenységek részeként mindennapos frissítő mozgás tervezésénél előnyben részesíti a mozgásos játékokat.
- Kirándulások, túrák szervezése.
- Mozgásos versenyprogramok összeállítása,
- Óvodáskorú gyermekek vízhez szoktatási programjának szervezése.
- A testedzés, mozgás jelentőségének családi körben való propagálása.

A prevenció jelentősége a kisgyermekkorban:

A modern életstílus, a kifejezett mozgásszegény életmód negatív hatása már kora gyermekkorban jelentkezhet. Ezek megelőzésében a fő szerep az egészséges életmódra nevelésben és a rendszeres testedzésekben van. Az óvodáskor az a periódus, ami a maga csodálatos sokszínűségével a mozgás legsokoldalúbb lehetőségét rejti magában. Ezért e korai időszakban kell kialakítani a mindennapi testedzésre, mozgásra való igényt, és ez a mi feladatunk.

Szűrővizsgálatok igazolják, hogy óvodás korban is már magas azoknak a gyermekeknek a száma, akiknél a legkülönbözőbb tartás rendellenesség (*hanyag tartás, gerincferdülés lúdtalp, obesitás*) jelentkezik.

Különösen fontos, hogy kellő időben felfigyeljünk ezekre a jelzésekre, és megfelelő intenzitású, speciális hatású mozgásingerekkel kompenzáljuk.

Óvodai testnevelés prevenciós és korrekciós feladatai:

- a helyes testtartás szokásának kialakításában szerepet játszó törzsizomzat (has-hát) megerősítése,
- lábboltozat erősítő játékos gyakorlatok,
- helyes légzéstechnika elsajátítása,
- mozgáskoordináció fejlesztés,

- egyensúlyérzék fejlesztés
- gyermek teherbírását, edzettségét fejleszteni a mozgásmennyiség fokozatos növelésével.

A testtartási rendellenességek megelőzése mindennapos óvónői feladat. Nem csak testnevelés foglalkozásokon, hanem **a nap valamennyi időszakában** odafigyelést igényel. A helyes tartás mellett a helyes járás, ülés, futás, helyes légzés beidegződése is lényeges.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Mozgása harmonikus, összerendezett.
- Fizikai erőnléte, állóképessége életkorának megfelelő.
- Téri tájékozódás kialakult, irányokat meg tudnak különböztetni.
- Magabiztosan alkalmazza a jobb-bal kifejezéseket.
- Ismeri testét, testrészeit, képes megnevezni, beazonosítani.
- Kialakult szem-kéz, szem-láb koordinációja
- Egyensúlyérzéke fejlett.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- A mozgásos játékok, gyakorlatok, téri helyzetek felidézésére képes, vizuális memóriája korának megfelelő mértékben fejlett.
- Ismer több labdajátékot, célba dob, képes a labdavezetésre.
- Kézi szerek használatában jártas (karika, ugrókötel, labdák...)
- Képes alkalmazkodni társaihoz, korához képest fejlett az önuralma, toleráns, együttműködő, segítőkész.
- Ismeri a csapatjáték szabályait.
- Egészséges versenyszellemmel képes küzdeni.

7.7. Rajzolás, mintázás, kézi munka

A vizuális nevelés a gyermek és esztétikum kapcsolatának kialakításában jelentős terület. Szintén áthatja az óvodai nevelés egészét.

Magába foglalja a rajzolást, festést, mintázást, kézimunkázást, barkácsolást, konstruálást, a műalkotásokkal, népművészeti elemekkel való ismerkedést, környezetalakítást is. Ezek a tevékenységek segítik a gyermekek téri, formai és színeképzetének kialakítását. Az ábrázolás által fejlődik gondolkodásuk, esztétikai érzékük, szemük és kezük mozgása koordinálódik.

Az ábrázolás a gyermek első alkotótevékenysége. A világról szerzett ismereteket érzékletes képi úton rögzíti

A gyermeki alkotások betekintést engednek a gyermekek személyiségének titkaiba. Információkat hordoznak a gyermek érzelmeiről, örömeiről, szorongásairól, vágyairól. Megfigyelhetjük, hogyan fejlődik élményviláguk, fantáziájuk, fogalmaik. Óvodánkban a gyermekeknek külön kézműves szoba is áll rendelkezésére.

Céljaink:

- A gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi és szabad önkifejezése.

- A gyermekek tér- forma-szín képzetének gazdagítása, szép iránti nyitottságuk alakítása
- A helyes ceruzafogás elsajátíttatása.

A vizuális nevelésből adódó óvónői feladatok:

- Megfelelő helyet, időt és eszközt biztosít a gyermekek számára.
- Az ábrázolás eszközeit a gyermekek által elérhető helyen tartja. Ügyel azoknak minőségére.
- Megtanítja az ábrázolótevékenységgel kapcsolatos higiéniai szokásokat:
- Megkedveltetni a rajzolás, festés alapjait, a mintázás alapttechnikáját, nyomdázást, tépést, ragasztást.
- Formálja a képalkotást, megismerteti a vágás, hajtogatás, egyszerűbb fonás, varrás és gyöngyfüzés alapjait.
- Megismerteti a szövés technikáját, valamint a többféle technikai megoldást igénylő barkácsolást.
- Az udvaron is megteremti a lehetőséget az alkotásra. *(asztalok és eszközök biztosítása, aszfalt rajzok, homokozó adta lehetőségek, vizező-homokozó asztal használata...)*
- Az ábrázolás során különösen figyel a diszgráfia tüneteire, észlelésekor jelzéssel él a szakember felé.
- Nagy odafigyelést tanúsít a helyes ceruzafogás iránt, szükség esetén háromoldalú ceruzafogót biztosít a gyermekeknek.
- A gyermekek által létrehozott alkotást megbecsüli és a többi gyermekkel is elfogadja.
- A csoportszoba, öltöző, mosdó, folyosó és aula esztétikumának alakítása során formálja a gyermekek ízlését, környezettudatos szemléletét.
- Megismerteti a gyermekekkel néhány népi kismesterséget. *(fazekasság, mézeskalácsütő...)* valamint népművészeti tárgyat.
- Elviszi csoportját valamelyik múzeumba és megismerteti őket az ott elvárható viselkedés alapszabályaival.
- Látogatást szervez képzőművészeti alkotásokból nyílt kiállítások megtekintésére.
- Bemutatja a gyermekeknek, az életkoruknak és egyéni érdeklődésű körüknek megfelelő műalkotásokat. Hazánk néhány híres épületét vagy hídját, kulturális értékeit.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Szem-kéz mozgása összerendezett.
- Helyesen fogja és használja a ceruzát, ecsetet, ollót.
- Bátran szívesen használja az ábrázolás eszközeit.
- Vizuális észlelése, megfigyelése, emlékezete, térlátása korának megfelelő.
- Ismeri a hat alapszint, azt bátran használja. Színárnyalatokat is meg tud különböztetni.
- Emberábrázolásában megjelennek a részletek is, az arányok megfelelőek.
- Tud sordíszeket alkalmazni.

- Ismeri a különböző technikákat, azokat képes alkalmazni.
- Megfelelő a finommotorikus képessége, nem görcsös, biztos a vonalvezetése.
- Élményeit képes megjeleníteni.
- Ábrázoló tevékenységében kitartó.
- Önállóan és csoportosan is készít ajándékokat, kellékeket.
- Alkotás közben ügyel önmaga, környezete és munkája tisztaságára.
- Ismer legalább 2-3 műalkotást, jellegzetes épületet.
- Vonalvezetése balról jobbra halad.

7.8. A külső világ tevékeny megismerése

A kisgyermek környezetéről szerzett tapasztalatait óvodába lépéskor **otthoni környezetéből** hozza. A családi nevelésnek alapozó, döntő és a fejlődés folyamán a személyiség jellemzőinek kialakulásában, meghatározásában elsődleges szerepe marad.

Az óvodai nevelés feladata gazdag tevékenységrendszerbe ágyazott tapasztalatszerzés, természetes élethelyzetben, tudatosan, tervszerűen megszervezve.

Az óvoda új környezet a gyermek számára. Alapvetően fontos, hogy az óvoda megismerése érzelmileg pozitívan hasson a gyermekre és a családra is. Az érzelmi kötődés lényeges alapja a környezetismeret. Azzal, hogy a gyermek befogadóvá, kíváncsivá, érdeklődővé válik, biztonságérzete hamar kialakul.

A környezet megismerésére nevelés elősegíti azt, hogy a gyerekek a közvetlen és tágabb természeti, társadalmi környezetéről olyan tapasztalatokat szerezzenek, amelyek életkoruknak megfelelő, biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz, a környezettel való aktív kapcsolat tevékeny kialakításához nélkülözhetetlenek.

A gyermek a környezetétől szerzett ismereteit játékában felhasználja, átéli, folyamatosan gyakorolja, egyéb tevékenységeiben alkalmazza.

A nevelési terület tartalma minden, a gyermek környezetétől származó élményre, tapasztalatra, ismeretre kiterjed.

Életformára, környezettudatos, természetbarát magatartásra magával a mindennapi élettel tudunk nevelni. A közvetlen élményeken, megtapasztalásokon alapuló tevékenység hatására fejlődik majd a gyerekek érzékenysége és alapozódik meg a **természettel együtt élni tudó és a környezetet védő ember** szokása.

A környezetünk megismertetése lehetőséget ad a **nemzeti kultúra értékeinek, közvetítésére is, hazaszeretetre nevelésre, magyarságtudat alakítására.**

.A környezet megismerésének négy területét különböztetjük meg.

- társadalmi és természeti környezet megismerése,
- környezetalakítás,
- környezetvédelem
- környezetünk formai és mennyiségi viszonyai

E területek a gyermekek tapasztalatszerzésének irányításától elválaszthatatlanok, komplexen kezelendők.

Célunk:

- A természeti és épített környezet megismertetésével, sokszínű tapasztalathoz juttatás, készségek, képességek alakítása.
- Természetet szerető, védő emberi értékek alakítása, környezettudatos viselkedés megalapozása.

A jövő környezetét a jelen óvodásai fogják alapvetően meghatározni, átrendezni – ehhez megfelelő indítást kell, hogy kapjanak.

A külső világ tevékeny megismeréséből adódó óvónői feladatok:

- Az új ismereteket a gyermekek spontán érdeklődésére, érzelmeire, megismerési gyára építi, illetve tapasztalataira támaszkodik.
- A meglevő ismereteket elmélyíti, rendszerezi.
- Változatos tevékenységeket biztosít felfedezésre, megismerésre.
- Témaválasztásnál figyelembe veszi a lakóhelyünk sajátosságait.
- Ünnepek és hagyományörzés formájában közvetíti az egyetemes nemzeti kultúra értékeit.
- Megtanítja felfedezni környezetünk szépségét, harmóniáját. Megismerteti lakóhelyünket, értékeinket.
- Környezetük alakításába, ápolásába a gyermekeket is tevékenyen bevonja.
- Látogatásokat szervez különböző munkahelyekre (*tűzoltóság, rendőrség, kereskedelem, egészségügy, parkgondozás vagy egyéb szülői munkahely*)
- Megláttatja az összefüggéseket, ok-okozati viszonyokat.
- Megismerteti a környezetvédelem alapjait: a föld, a levegő, a víz, a növény- és állatvilág, valamint tájvédelem meghatározó szerepét.
- Környezetbarát szokásokat alapoz: takarékoskodás a vízzel, árammal, papírral, illetve hulladékkezelés, szelektálás.
- Növények, állatok fejlődéséről, gondozásáról, védelméről, hasznáról ismereteket nyújt.
- Sétákat, kisebb túrákat, kirándulásokat szervez, ahol az élővilág, életközösségek megismertetésére motivál, észreveteti a legapróbb növényt, rovar, meghallatja a madarak hangját, más állatok neszeit.
- Gyűjteni a természet kincseit. (*kavicsok, magok, levelek, fakérgék, csigaházak, tollak, kőzetdarabok...*)
- A helyes közlekedés szabályait megismerteti és gyakoroltatja.
- Szem előtt tartja a közlekedésre nevelés fontos szempontjait, a helyes viselkedést – közlekedési morál megalapozását (*udvariasság, idős emberek megsegítése stb.*).
- Változatos tevékenységeken keresztül megtapasztaltatja a napszakok, évszakok változását. A természet szépségét és állandó körforgását.
- Tapasztalatot gyűjtet az orvos, a védőnő, a betegellátás feladatairól, gyógyszerek használatáról, balesetvédelemről.
- Megtanítja a gyermekekkel testrészeit megnevezni, ismerni és gyakorolni a tisztálkodást valamint érzékszerveik nevét, funkcióit, védelmét

- Megismerteti a hazai táj szépségét, a természetvédelem fontosságát ezzel is alapozza szülőföldünk szeretetét
- Elősegíti a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését.
- Mindennapjait, cselekedetét áthatja a környezettudatos magatartás, amit az óvodában dolgozó és a gyermekeket körülvevő többi felnőttől is megkövetel.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Tudja, hol lakik, mi a pontos címe
- Tudja saját és szülei nevét.
- Ismeri szülei foglalkozását.
- Tudja óvodánk nevét.
- Ismeri a bemutatkozás szabályait.
- Különbséget tud tenni évszakok között.
- Tisztában van az évszakoknak megfelelő időjárási jelenségekkel.
- Ismeri a napszakokat.
- Rendelkezik elemi közlekedési ismeretekkel.
- Ismeri, szereti és óvja településünk természeti értékeit.
- Csoportosítani tudja a járműveket, az szerint, hogy hol közlekednek.
- Közvetlen környezetét ismeri, eligazodik benne, tisztában van a saját maga körüli teendőkkel.
- Ismer a növény- és állatvilág gyűjtőfogalmához tartozó pár növényt és állatot.
- Ismeri a növényápolás és állatgondozás egyszerűbb feladatait.
- Ismeri az őt körülvevő és a tágabb környezetében levők munkáját. Ismer néhány foglalkozási ágat.
- Kialakulóban vannak azok a magatartásformák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.

Környezetünk mennyiségi és formai viszonya:

A matematikai ismereteket nyújtó lehetőségek átszövik a gyermekek mindennapi életét. Legfőbb színtere a játék, hiszen a matematikai nevelés olyan játékok sorozata, melyek gondolkodásra, cselekvésre készítik a gyermeket, felismerések, tapasztalások által.

A matematikai nevelés hozzájárul a külvilágról szerzett tapasztalatok feldolgozásához. Anyagát elsősorban nem elvont „ismeretek” alkotják. A környezet megismerése során szerzett élmények, tapasztalatok, matematikai, tevékenységek lehetőségek tárházát kínálják a nevelés számára

Fő feladatunk, hogy csiszoljuk elméjüket, gondolkodásukat és képessé tegyük őket problémahelyzetek megoldására.

Feldolgozásra kerülő fejlesztési területek:

- Tő- és sorszámnevek, számképek.
- Több, kevesebb, ugyanannyi, semmi (0=nulla) fogalma, halmazok.
- Testek tulajdonságai.
- Szimmetria

- Mérések
- Tér- és síkbeli arányok, tájékozódás.

Célunk:

- A bennünket körülvevő világ mennyiségi, formai és kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztaltatása.
- Logikus gondolkodás megalapozása.

A külső világ mennyiségi és formai összefüggésének tevékeny megismertetéséből adódó óvónői feladatok:

- A játék során adódó spontán matematikai helyzetek kihasználása.
- Logikai és matematikai szabályjátékok megismertetése és alkalmazása.
- Matematikai fogalmak, kifejezések, összefüggések megismertetése, megtapasztaltatása.
- Térbeli viszonyok, irányok és helyzetek pontos megnevezése.
- A gyermekek kíváncsiságára építő problémahelyzetek megteremtése.
- A gondolatok, a probléma megfogalmazása, a pontos egyértelmű, gyermekek számára érthető közvetítés.
- Matematikai tartalmú játék kezdeményezése során a gyermekek egyéni fejlettségének, képességének figyelembevétele.

Matematikai képességek kialakítását segítő tevékenységek

1. A számfogalom előkészítése, megalapozása

- Mennyiségek összemérése hosszúság, magasság, szélesség, vastagság, bőség, tömeg, úrtartalom szerint.
- Halmazok összemérése, elemek párosítása, számlálása. Több, kevesebb, ugyanannyi gyakorlása.
- Rész-egész viszonyának felfedezése válogatások, bontások során.
- Játékos szituációban számláljanak, bontsanak, mennyiségfogalmuk 6-10 számkörben mozogjon.
- Sorba rendezett elemek helye a sorban, sorszámok megértése.
- Mérések különböző egységekkel, hosszúság, terület, tömeg, úrtartalom.

2. Tapasztalatszerzés a geometria körében

- Szerezzenek tapasztalatot a gömbölyű és szögletes formákról, érzékeljék ezt testükön, tárgyakon.
- Építsenek saját fantáziájuk és másolás alapján is különböző elemekből.
- Alkossanak síkban, szerezzenek tapasztalatokat a síkmértani formákról, fedezzék fel a rész-egész viszonyát.
- Használják a logikai játékot, építsenek vele, fedjenek le felületeket.

3. Tájékozódás a térben és a síkban.

- Irányok azonosítása, megkülönböztetése.
- Játék során fedezzék fel a tükörkép és szimmetria érdekességeit.

- Próbáljanak tájékozódni a labirintusokban is.
- Hozzanak létre változatos sorozatokat. (színek, hangok, mozgás, forma...)

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére.

- Számfogalma 10-es számkörben mozog.
- Problémamegoldó készsége jó.
- Ismeri az irányokat és helyesen értelmezi feladatvégzése során : jobbra-balra, előre-hátra, fent-lent...
- Helyesen értelmezi és használja az összehasonlítás megítéléseinek fogalmát: hosszabb-rövidebb, kisebb-nagyobb, több-kevesebb...
- Képes halmazokat összehasonlítani, tulajdonság szerint szétválogatni
- Képes részekből egészet kirakni.
- Felismeri a sorba rendezés logikáját, azt képes jól folytatni legalább három elemszámmal.
- Helyesen használja a névutókat.
- Az alapvető formákat felismeri, azonosítja: kör, négyzet, téglalap, háromszög
- Ismeri az alapvető mértani testeket, azokat képes felismerni és megnevezni: kocka, gömb, téglatest.
- Van tapasztalata a tükörképről, szimmetriáról.
- Azonosságokat, különbségeket képes felismerni és megfogalmazni.

8. Az óvodai nevelés sajátos feladatai, a gyermekek esélyegyenlősége

„Isten minden kis tücskének akad hely a kórusban,
Némelyik hangja mély, a másik magas,
Megint másik hangosan ciripel a telefondróton,
és aki csak tapsolni tud, olyan is akad.”
/Margaret Martle/

8.1. Az óvoda gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai tevékenysége

A gyermeket, mint fejlődő személyiséget, különleges védelem illet meg.

Az óvodában a tolerancia, nyitottság, az elfogadó, segítő, támogató attitűd, a szeretetpótlás mindenkori jelenléte kiemelten fontos. Az óvónő nevelő-fejlesztő munkája során mindig figyelembe veszi a gyermekek egyéni képességét, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, ennek alapján segíti tehetsége kibontakoztatásában, valamint hátrányos helyzetéből való felzárkóztatásában.

A jelzőrendszer működtetése során, az egyeztetések, megbeszélések alapján korán lehetőség nyílik a szociális válsághelyzetben lévő családok megsegítésére, támogatására.

Elveink a család tiszteletben tartása, a családi nevelés erősítése, segítése.

Célunk:

- Mindazon körülmények feltárása, amely a gyermek fejlődését hátrányosan befolyásolja
- Harmonikus, nyugodt, biztonságot adó óvodai környezetben természetessé váljon a gyermekek között személyiségük különbözősége.
- Hátránykompenzációval az esélyegyenlőség biztosítása az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára.
- Nehéz helyzetű családok segítése

Hátrányos helyzetű gyermek: az, akinek családi körülményei, szociális helyzete miatt rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította.

Halmazottan hátrányos helyzetű gyermek: az, akinek törvényes felügyeletét ellátó szülője – a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint – a gyermek hároméves korában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be, valamint az is, akit tartós nevelésbe vettek.

Veszélyeztetettség: olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított magatartás, mulasztás, vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését akadályozza vagy gátolja.

Az óvoda köteles:

- együttműködni az óvoda orvosával, védőnővel, Gyermekjóléti Szolgálattal, Gyámügyi Hivatallal, civilszervezetekkel, egyéb hatóságokkal

- -jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál
- -hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, súlyos elhanyagolása vagy egyéb más veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén

Gyermekvédelemmel kapcsolatos feladataink:

- Óvodánkba járó gyerekek szociális, szociokulturális családi hátterének megismerése
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetben levő gyermekek differenciált nevelése, fejlesztése.
- A rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése, szükség esetén hiányzások jelzése.
- Gyermekvédelmi esetek feltérképezése, feladatok koordinálása.
- Nyilvántartások vezetése.
- Adatszolgáltatás az intézményi térítési díjak meghatározásához.
- Kapcsolattartás a Gyermekjóléti Szolgálattal, Nevelési Tanácsadó Intézettel, az óvoda gyermekorvosával és a védőnőkkel.
- Tapintatos, segítő magatartás a hozzáforduló szülőkkel, családtagokkal kapcsolatban.
Beszámolók készítése félévenként.
- Tájékoztatás az igénybe vehető segélyekről, támogatási lehetőségekről.
- Gyermekvédelemmel kapcsolatos továbbképzéseken való részvétel, rendeletek nyomon követése.
- A törvények és rendeletek naprakész ismerete.
- Gyermekvédelmi felelős megbízása, és a gyermekvédelmi tevékenységéhez a feltételek biztosítása.
- Kompetenciák, feladatok kijelölése nevelőtestületi szinten.
- Bizalom elvű kapcsolat kiépítése a családokkal.
- Veszélyeztettség esetén a Gyermekjóléti Szolgálat tájékoztatása.

8.2.Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése

Intézményünk okiratában foglalt, a fenntartó által meghatározott fogyatékos típusának megfelelő gyermekek nevelését, fejlesztését vállaljuk fel.

Óvodánk részt vesz a Tanulási képességeket Vizsgáló Bizottság szakvéleménye alapján, integrált nevelésre javasolt, sajátos nevelési igényű- a pszichés fejlődés zavarai miatt nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott testi, érzékszervi, enyhe értelmi, beszéd fogyatékos, autista- gyermekek óvodai nevelésében. A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált neveléséhez, fejlesztéséhez szükséges feltételek közé tartozik a szakértői bizottság által meghatározottak szerinti foglalkozáshoz szükséges, szakirányú végzettségű gyógypedagógus.

A gyermekek csoportba való beosztásánál az irányszám 1-3 fő csoportonként, tartózkodunk mindenféle szegregációtól-

Évnyitó szülőértekezleteinken rendszeresen tájékoztatást adunk a szülőknek az integrált nevelésre vonatkozó tudnivalókról, valamint az erre vonatkozó eljárás törvényi szabályairól.

Amennyiben az integrált nevelésre javasolt gyermek a feltételek biztosítása mellett sem fejlődik megfelelően, illetve adaptációs készségei nem teszik lehetővé a többi gyermekkel való együttnevelést, 1-3 hónap után ismételt szakértői vizsgálatát kérjük.

A felülvizsgálati kérelmeket a bizottság által kért időpontokban részletes nevelői vélemény mellékelésével küldjük. A beiskolázás előtti vizsgálati kérelmeket minden év decemberében készítjük el.

Sajátos nevelési igényű gyermek az, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján:

- testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos,
- pszichés fejlődés zavarai miatta nevelési, tanulási feladatban tartósan és súlyosan akadályozott

Az integrált nevelésre vonatkozó általános alapelveink:

- **A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljön**
- Sajátos nevelési igényű gyermekek esetében is törekszünk általános nevelési céljaink megvalósítására.
- A gyermekek mindenek felett álló érdekében a mi felelősségünk, hogy minden rendelkezésünkre álló segítséget megadjunk a gyermekeknek képességeik fejlődéséhez, személyiségük kibontakozásához, ismereteik bővítéséhez.
- Az elfogadás szemléletét úgy is alakítjuk, hogy tartózkodunk mindazon viselkedésminta adásától, amely a sérült gyermekek különbözőségét hangsúlyozza.
- Óvodás gyermekeinkben sérült társaikkal való együttélés során fejlődik empátiájuk, segítő magatartásuk
- Gyermekközösségbe csakis olyan sajátos nevelési igényű gyermekek integrálhatók be, akik a többiekkel együtt nevelhetők.
- Munkánkkal közvetve segítjük a társadalom befogadó szemléletének kialakítását.
- Fokozott figyelmet fordítunk a sajátos nevelési igényű gyermekek és családjaik esetében az adatvédelemmel és a személyiségi jogokkal kapcsolatos szabályok betartására.

Feladatunk a beilleszkedési, **tanulási, magatartási (Btm) rendellenességekkel küzdő gyermekek** korai felismerése és kiszűrése is. Ennek gyanúja, illetve egyéb problémák észlelésekor a szülőkkel egyeztetve kérjük a Nevelési Tanácsadó Intézet szakemberének vizsgálatát. Szakvélemény alapján „Egyéni fejlesztési tervet” készítünk. Ennek alapján az óvodapedagógus végzi az egyéni fejlesztést, a tanácsadó

intézet pszichológusának ellenőrzése mellett Továbbá a rendellenesség mértékének függvényében a fejlesztésébe, felzárkóztatásába a megfelelő szakember is bekapcsolódik. (logopédus, fejlesztőpedagógus...stb)

A rehabilitáció részben a többi gyermekkel végzett munka során, differenciált bánásmóddal és eszközökkel, részben egyéni vagy kiscsoportos formában valósul meg.

Az integrált nevelésből adódó óvónői feladatok:

- Inkluzív szemlélettel a különbözőséget elfogadó környezet megteremtése a gyermekközösségben. /*tolerancia, türelem, megértés, segítőkészség, empátias készségek fejlesztése*/
- A sajátos igényű gyermek optimális nevelésének érdekében ismereteik bővítése, önképzés, továbbképzés, szemléletváltás, a sajátos nevelési igény tolerálása.
- A hatékonyság érdekében együttműködés a gyógypedagógussal, pszichológussal, logopédussal.
- Törekednie kell arra, hogy a nem, vagy kevésbé sérült funkciók tudatos fejlesztésével bővüljenek a kompenzációs lehetőségek.
- A napirend során mindig csak annyi segítséget kapjon a kisgyermek, hogy önállóan tudjon cselekedni.
- Biztosítjuk a sajátos nevelési igény szerinti környezetet, tárgyi és személyi feltételeket, utazó gyógypedagógiai szolgáltatást igénylünk az arra kijelölt intézménytől.
- A megismert sérülés, lemaradás, fogyatékoság függvényében szakmai kompetenciáinak határain belül, speciális fejlesztési terv kidolgozása.
- Az óvónő tudatosítsa a gyermekcsoportban dolgozó dajkával, hogy kommunikációja, bánásmódja, viselkedése modell értékű.
- Az óvodáskor végére, a sérülés arányában, a sajátos nevelési igényű gyermeket is juttassa el az óvodai nevelés általános célkitűzéseiben megfogalmazott minimális szintre.

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- A közösségben megtalálják helyüket, szívesen járnak óvodába.
- Örömmel vesznek részt a speciális foglalkozásokon.
- A bemeneti fejlettséghez, és önmagához képest kimutatható a fejlődés.

8.3. Migráns gyermekek interkulturális nevelése

Migráns gyermeke nevelése során biztosítjuk az **önazonosság megőrzését**, ápolását, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét.

Az interkulturális nevelésből adódó óvónői feladatok:

- Felkészülés a gyermek fogadására

-szülőkkel és gyermekekkel való kapcsolatfelvétel
-a gyermek kultúrájával, vallásával, nemzetiségével kapcsolatos információk gyűjtése

- Érkező gyermek empátiás fogadása
- A gyermek érzelmi biztonságának megteremtése.
- Eltérő nyelv, szokások, étrend, viselkedési módok elfogadtatása, értéként való kezelése a többségi gyermekek számára.
- Migráns gyermekek segítése a magyar nyelv elsajátításában, a kölcsönös kommunikáció segítségével.

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- A gyermek csoport egyenrangú tagjának érzi magát.
- Szívesen jár óvodába.
- Megérti a magyar szavak jelentését, biztonsággal kifejezi és megérteti magát.

8.4. Speciális szolgáltatások

A szolgáltatások jelentős részét a szülői igényekre szervezzük meg.

A különféle foglalkozások úgy kaphatnak helyet, hogy ezek ne zavarják az óvodai nevelő munka menetét. A nevelési év első szülőértekezletén megbeszéljük a szülőkkel, hogy melyek azoknak a választható tevékenységek, amelyek gyermekeik érdeklődésének, fejlettségének a leginkább megfelelnek.

A nevelési időben szervezett szolgáltatások ingyenesek. (logopédia, néptánc, hittan, kézműves foglalkozás, egyéni fejlesztés gyógypedagógussal)

9. Fejlődés jellemzői óvodáskor végére.

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként, 6-7 éves korára eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet, belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben óvodásból iskolássá érik.

Az iskolaérettség megállapítása a közoktatási törvény szerint az óvoda, az óvodapedagógus kompetenciája.

Amennyiben az óvónő nem biztos megítélése helyességében, vagy véleménye eltér a szülő véleményétől, akkor igénybe veheti a megfelelő szakszolgálatot.(Nevelési Tanácsadó, Tanulási képességet Vizsgáló Bizottság)

A tankötelezettség két feltétele:

- adott év május 31-ig betöltött 6. életév
- megfelelő fejlettségi szint, iskolai életre való alkalmasság elérése

Testi feltételek:

- Teste arányosan fejlett, a betegségekkel szemben ellenálló, teherbíró.
- Mozgása összerendezett, harmonikus.
- Erőteljesen fejlődik mozgáskoordinációja, finommotorikája, képessé válik az írás elsajátítására.

- Kialakul oldalsága.
- Testi szükségletei kielégítését, viselkedését szándékosan tudja irányítani.
- A gyermek testének arányai megváltoznak, s ennek következtében változnak fizikai képességei is.
- Megindul a fogváltás.

Lelki feltételek:

- Lelkileg egészségesen fejlett, nyitott, érdeklődő, kreatív.
- Alkotó módon vesz részt a különböző tevékenységekben egyedül és társaival is.
- A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek: érzékelése, észlelése differenciálódik.
- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés.
- A felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés
- Alakulni kezd elemi, fogalmi gondolkodása.
- A hangokat tisztán ejtve, folyamatosan, választékosan fejezi ki magát, beszéde grammatikus.
- Képes végig hallgatni mások beszédét, és megértik azt.
- A gyermek képessé válik az ok – okozati összefüggések felismerésére, megállapítására.
- Az iskolaérett gyermek, kérdéseket tesz fel és képes 10-15 percig koncentrálni.
- Helyesen használja a múlt időt, emlékezete tudatosává válik.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről, annak védelméről és megóvásáról.
- Ügyel saját személyének, és környezetének rendjére, épségére, tisztaságára.
- Már várja az iskoláskor tanulási formáit.
- Érzelmi élete is összetettebbé, nyugodtabbá, kiegyensúlyozottabbá válik.
- Kezd különbséget tenni a külső és belső világ között, a kívánság és a valóság között.
- Vágyik arra, hogy a felnőttben követendő és követhető tekintélyt lásson.
- Rendelkezzen elemi szinten az önelfogadás, önértékelés képességével.

Szociális feltételek

- Képes az együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel, gyermekkel egyaránt.
- Képes a szabályokhoz alkalmazkodni, a szükségleteit késleltetni.
- Önállóbbá, kitartóbbá válik a munkavégzés során.
- Megalapozott feladattudattal, feladattartással rendelkezik.
- Tudja, hova tartozik, tisztában van nemzetiségével.
- Toleráns társaival, elfogadja a különbözőségeket.
- Empátiája alakulóban van.
- Ismeri az alapvető viselkedési formákat, erkölcsi normákat, tisztelettudó.
- Ismeri a konfliktusok megoldásának szociálisan elfogadott formáit.

A sajátos nevelési igényű gyermek folyamatos, speciális, szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érik el az iskolai alkalmasság szintjét.

10. Az óvodai élet megszervezésének elvei

10.1. Személyi feltételek:

Az óvodánkban –hétfőtől péntekig- a teljes nyitva tartási idő alatt (6.30-17.00 óráig) biztosítjuk az óvónői jelenlétet. A dajkák mindannyian dajka szakképesítéssel rendelkeznek.

Óvodapedagógus	13 fő
<i>ebből szakvizsgázott</i>	<i>10 fő</i>
• mozgásfejlesztő	2 fő
• népi játszóház vezető	2 fő
• közoktatás vezető	1 fő
• vezető pedagógus	1 fő
• táncpedagógus	1 fő
• fejlesztő pedagógus	5 fő
Dajka (szakképzett)	7 fő
Óvodatitkár, pénztáros	1 fő
Élelmezésvezető	1 fő
Szakácsnő	2 fő
Konyhalány	2 fő
Karbantartó	1 fő
Összesen:	27 fő

Elvárások az óvónő felé:

- segítő, támogató, elfogadó nevelői attitűd
- érzelmi biztonságot megteremtő légkör létrehozásának képessége
- jó empátiás készség
- gyermek- és családcentrikusság
- környezettudatos szemlélet

Elvárások a pedagógiai munkát segítő alkalmazottak felé:

- példamutató, gyermekszerető környezettudatos magatartás
- kulturált beszéd és viselkedés minta

Óvodánkban **vizuális szakmai munkaközösség** működik. Az erre szakosodott óvónőink az évszakok köré csoportosítva készítik el éves munkatervüket. A tevékenység végzéséhez kézműves szoba áll rendelkezésre.

Óvodapedagógusaink munkáját néptáncoltató is segíti. Heti egy alkalommal délelőtt folyamán a nagycsoportosaink /lehetőség szerint a középsősök/ választható tevékenységei között szerepel.

Szülői igények felmérése után lehetőséget biztosítunk az arra igényt tartó családok gyermekeinek játékos **hittan** foglalkozásokon való részvételre.

A Beszédjavító Intézet alkalmazásában álló **logopédus** óraadónként heti két alkalommal foglalkozik az arra rászoruló gyerekekkel. Feladata a gyermekek beszédének szűrése, kezelése, nagycsoport elején dyslexia-prevenációs vizsgálat végzése, terápia alkalmazása.

A sajátos nevelési igényű gyermekek speciális nevelését, fejlesztését az adott sérülés specifikumának megfelelő utazó **gyógypedagógus** segíti.

10.2. Tárgyi feltételek:

Csoportszobák száma	6	világos, fabútorokkal berendezett
Gyermek öltöző	6	
Gyermek mosdó	4	2 db. közös, 2 db. önálló
Aula	1	légkondicionált, nagy alapterületű
Tornaszoba	1	torna eszközökkel felszerelt
Tornaszertár	2	
Logopédiai, fejlesztő szoba	1	speciális fejlesztő játékokkal felszerelt
Kézműves szoba	1	fejlesztő eszközökkel felszerelt
Iroda	3	vezetői, óvodatitkári, élelmezésvezetői
Ebédlő, könyvtár, óvónői szoba	1	légkondicionált, szakkönyvekkel felszerelt
Felnőtt öltöző	3	óvónők, dajkák, konyhai személyzet
Felnőtt mosdók	3	ebből egy mosókonyhaként is funkcionál
Főzőkonyha	1	raktárhelyiségekkel és előkészítő helyiségekkel kiegészülve

Óvoda infrastruktúrája:

- 2 db fénymásoló
- 3 db telefon
- 2 db lap-top
- 4 db számítógép
- 1 db lézernyomtató
- 2 db multifunkcionális készülék
- 2 db Epson nyomtató
- 4 db televízió
- 1 db videó készülék
- 2 db DVD lejátszó
- 1 db projektor
- 1 db szintetizátor
- 1 db multi-center
- 1 db erősítő hangfal

Nevelési programunk megvalósításához szükséges eszközök és felszerelések rendelkezésünkre állnak, mely megfelel a kötelező eszköz- és felszerelési

jegyzékbe foglaltaknak. Ezek pótlása (*elhasználódás miatt*) illetve korszerűsítése folyamatos.

Bútoraink világos, természetes alapanyagúak. Dolgozóink részére az adott tevékenységekhez felnőtt méretű székek állnak rendelkezésre. A szülők részére a várakozás, illetve szülőértekezletek, egyéb programok idejére szintén biztosítjuk a kényelmes ülőeszközöket .

Aulánk falán értékes festmények vannak elhelyezve, amik ajándékozás útján kerültek intézményünkbe. Az otthonos, meleg hangulat mellett gyermekeink szép érzékét, esztétikai fogékonyságát is formálják.

Udvarunkra fajtékókat telepítettünk, amelyek alatt esésvédő gumitéglák védik a gyermekeket az esetleges balesettől.

Erős napsugárzás ellen a fák és lugas mellett az óvoda falára felszerelt napernyők adnak védelmet gyerekeinknek.

10.3. Csoportszervezés

Óvodánkban a nevelés csak a fenntartó által jóváhagyott helyi nevelési program alapján történhet, és a gyermekek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg.

Az óvoda működését a Szervezeti és Működési Szabályzatban és a házirendben foglaltak biztosítják.

Az óvodába felvett gyermekek csoportba való beosztásáról az óvodavezető dönt, a szülők és az óvodapedagógusok véleményének, valamint a közoktatási törvényben meghatározott létszámhatárok figyelembevételével.

A csoportszervezésnél törekszünk a homogén csoportok kialakítására, de a helyi adottságok, az adott nevelési év életkor szerinti összetétele függvényében szükséges lehet a heterogén vagy részben heterogén csoportszervezés is.

Homogén csoportok esetében az életkor adott csoportba sorolási szempont, ezért emellett figyelünk a nemek egészséges arányára, továbbá a hátrányos helyzetű vagy sajátos nevelési igényű gyermekek arányos elosztására.

Gyermekcsoportjainkat a mesékből, gyermekdalokból jól ismert virág vagy állatnevekkel, szimbólumokkal jelöljük.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekcsoportokat- lehetőség szerint – ugyanaz az óvónőpáros és dajka nevelje kiscsoporttól az iskolába lépésig.

10.4. Napirend, hetirend:

A napi helyes életritmus, a rendszeresen, megszokott időben végzett tevékenységek (pihenés, étkezés, tisztálkodás) segítik a kisgyermek tájékozódását a nap folyamán, visszahatnak az életfolyamatokra.

A gyermekek, a szülők igényeit, az évszakokat, az életkori jellemzőket, a helyi szokásokat, sajátosságokat figyelembe véve kell a napirendet összeállítani.

A napirendet az óvodapedagógus készíti el, az alábbi táblázat alapján:

A tevékenységek időtartamát az adott csoport életkora határozza meg:

Napirend
(szeptember 1-május 31)

6.30- -9.00	Érkező gyermekek fogadása (6.30-7.00-ig az ügyeletben), szabad játék tevékenység Frissítő testnevelés, előkészületek a reggelihez Reggeli
9.00-11.30	Szabad játék. Kötött, kötetlen és választható tevékenységek Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint Séta, kirándulás, levegőzés
11.30-12.30	Előkészületek az ebédeléshez, tisztálkodás Ebéd Tisztálkodási teendők, fogmosás
12.30-14.30	Mese, pihenés
14.30-15.00	Tisztálkodás Előkészítés uzsonnázáshoz Uzsonna
15.00-16.00	Szabadon választott tevékenység, játék, egyéni fejlesztés lehetősége – saját csoportban
16.00-17.00	Szabadon választott tevékenység összevont csoport szobában vagy udvaron hazamenetelig

(június 1-augusztus 31)

6.30--9.00	Érkező gyermekek fogadása <i>(lehetőség szerint az udvaron)</i> , szabad játék Frissítő testnevelés, előkészületek a reggelihez, reggeli
9.00-11.30	Szabad játék. Séta, kirándulás, túrázás, nap-lég és vízfürdőzés
11.30-14.30	Előkészületek az ebédeléshez, tisztálkodás Ebéd Tisztálkodási teendők, fogmosás Mese, pihenés
14.30-15.00	Tisztálkodás Előkészítés uzsonnázáshoz Uzsonna
15.00-1700	Szabadon választott tevékenység, játék hazamenetelig.

Az óvodai tevékenységek megszervezésénél biztosítjuk a gyermeki jogokat – vallási, etnikai, nemzeti - figyelembe vesszük a gyermek aktuális állapotát, szükségleteit, érdeklődését, terhelhetőségét.

A program működtetése során az óvodáskorú gyermek fő tevékenységét, a játékot vesszük kiindulópontnak. Az óvodás gyermek számára a kötetlenség a legalkalmasabb tevékenységi keret, foglalkozási forma, mely biztosítja számára a szabad játékot. **Kötetlenségként éli meg, de az óvodapedagógus tudatosan és tervszerűen biztosítja a fejlődéshez szükséges differenciált tevékenykedés feltételrendszerét.** Ez a tevékenységi forma megkívánja az óvónőtől, hogy ismereteit folyamatosan bővítse, ismerje a gyermekek egyéni szükségleteit, aktuális fejlettségi szintjét, érzelmi állapotát, és ehhez igazítva, differenciálva előre tudjon tervezni. Tehát nagyfokú szervezési készséget, tudatosságot, áttekintőképességet és kellő kreativitást igényel.

Hetirend

Életkor	Kötetlen	Kötött	Választható
(2,5)3-4	-mese-vers -környezet megismerésére nevelés -ének-zene, énekes játékok -rajz, mintázás, kézi munka	-mozgás	
4-5	-mese-vers -ének-zene, énekes játékok -rajz, mintázás, kézi munka -környezet megismerésére nevelés - környezetünk mennyiségi és formai viszonyai	- mozgás	-néptánc -kézműves
Életkor	Kötetlen	Kötött	Választható
5-6-7(8)	-mese-vers -ének-zene, énekes játékok -rajz, mintázás, kézi munka -környezet megismerésére nevelés - környezetünk mennyiségi és formai viszonyai	- mozgás	-néptánc -kézműves -hittan

10.5. Nevelőmunka tervezése:

- Nevelői munkánk tervezésének alapja a **Helyi Nevelési Program**
- Óvodavezető éves **munkaterve** (*Tervezési időkeret egy év, az adott nevelési év*)
- Óvodapedagógusok **éves tevékenységi** terve
- **Csoportnapló**
Az alábbi dokumentumok a csoportnaplóban található, melyek tartalmazzák a csoportra differenciáltan vonatkozó szokás – szabályrendszereket, a jeles napokhoz, évszakokhoz tervezett tevékenységi témaköröket, anyagokat és az eseményekkel járó szervezési munkákat pontos időpontokkal meghatározva.
 - A gyermekcsoport nevelési terve:
Tervezési időkerete: - félév
 - A gyermekcsoport tevékenységi terve:
Tervezési időkeret: - negyedév (évszakokként)
 - A gyermekcsoport heti terve:
Tervezési időkeret: -hetente
 - Szervezési feladatok:
Tervezési időkeret: - havonta
 - Gyermekvédelmi munka
Tervezési időkeret: - folyamatos
- **Egyéni fejlesztési terv** (*beilleszkedési, tanulási vagy magatartás zavaros gyermek esetében*)

11. Az óvoda kapcsolatai

11.1. Az óvoda és a család

A család első találkozása az óvodával meghatározó, alapvetően befolyásolja a csoporthoz fűződő későbbi kapcsolatát.

Az óvoda és család kapcsolatában legfontosabb kapocs a gyerek, az ő érdekei határozzák meg az együttműködés formáit és tartalmát. A család, amikor beiratja gyermekét óvodánkba, megtisztel bennünket bizalmával. Ennek a bizalomnak a tudatában kell a család felé fordulnunk, ennek a bizalomnak kell megfelelnünk.

Nevelőpartnerségünket magabiztos szaktudással, napi kulturált kapcsolatteremtő magatartással bizonyítjuk. Munkánk során alkalmazzuk az intervenciós gyakorlatot.

A befogadás a tapintat, a törődés, szeretetteljes légkör, odafordulás az óvoda minden dolgozójával szembeni követelmény.

Alapelveink:

- A nevelésben hangsúlyozzuk a család elsődlegességét.
- A szülővel való kapcsolatunkban az őszinte odafordulást, az empátiát és a segítő szándékot éreztetjük addig a pontig, amíg a gyermek érdeke ezt kívánja.
- Elfogadjuk a család szokás és szabályrendszerét, tapintatosan befolyásoljuk az életmód jó szokásainak alakításában.
- Tiszteletben tartjuk a családok kultúrájának különbözőségét, vallásos érzelmeit.
- A gyermek személyiségét feltétel nélkül tiszteletbe tartjuk
- Vállaljuk az inkluzív nevelés értékeinek közvetítését

Célunk:

- Az óvodai és a családi nevelés egységének megteremtése, a nevelőpartneri viszony kialakítása és működtetése.
- Olyan nevelői hatások érjék a gyermekeket, amelyek egymást erősítve segítik a gyermek fejlődését.
- Tudatos szemléletformálás, a szülők bevonása az óvodában a gyerekekkel együtt megvalósuló tevékenységekbe, kezdeményezésekbe
- Az óvodai dokumentumokban megfogalmazott normarendszer elfogadására, nevelési felfogásba építésére motiválás
- A családok által képviselt különböző gondolkodásmódok értékeinek elfogadása

A kapcsolattartás formái :

- Játsszóház, nyitott délutánok szervezése az óvodával való ismerkedés céljából.
- Beiratkozás: ismerkedés a szülővel és a gyermekkel, ismerkedés az óvodával.
(Egyéni beszélgetés és az óvoda megtekintése.)

- Családlátogatás: A gyermek találkozási ismerkedése az óvónővel megszokott környezetében történik. Szülő és pedagógus közötti bizalmi kapcsolat megerősítése
(Játék és beszélgetés a gyermekkel, beszélgetés a szülővel, tapasztalatgyűjtés)
- Szülői értekezletek: Az óvodai élettel kapcsolatos információk megbeszélése. A gyermek csoport életének, tevékenységének bemutatása. Befogadás jellemzői. Jellemző nevelési problémák megbeszélése. Az iskolaérettség jellemzői.
(Tájékoztatások, beszélgetések.)
- Nyílt napok: Betekintés az óvoda életébe. A szülők tájékozódásának segítése a gyermekük csoportbeli tevékenységéről.
(Megfigyelések, egyéni és közös megbeszélések)
- Fogadóórák: előre tervezetten illetve igény szerint
(egyéni megbeszélés, tájékoztatás)
- Közös programok: kirándulás, óvodai vásárok, óvoda bál, ismerkedési, vagy elköszönő teadélutánok, sportnapok
- Nyílt ünnepek: Karácsony, Farsang, Anyák napja, (Apák napja), Gyermeknap, Nagycsoportosok búcsúzása.

Közös élmények, az óvoda és a család közötti kapcsolat mélyítése.

11.2. Társadalmi környezettel való kapcsolattartás

Iskolával való kapcsolat

Célunk:

- az óvoda-iskola közötti átmenet megkönnyítése
- az óvodás és kisiskolás kor egységes pedagógiai folyamatként kezelése
- folyamatos szakmai tapasztalatcsere, esélyegyenlőség érvényesítése

-

Kapcsolattartási formák:

- Iskolalátogatás a nagycsoportos gyermekekkel
- Elsősök meglátogatása ősszel az iskolában
- Elsősök visszahívása egy délelőttre az őszi szünetben
- Tanító néni látogatása az óvodai csoportokban
- Együttműködés az iskola alsós tanítóival, igazgatójával.
- Egymás rendezvényeire, ünnepeire való meghívás
- Kölcsönös tájékozódás a gyermekek egyéni fejlődési üteméről

- Szakmai tapasztalatsere
- Bemutató foglalkozások, nyílt napok az óvodában, iskolában
- Közös gyermekszínjátszó előadás szervezése
- Tanító nénik bemutatkozása a nagycsoportos szülői értekezleten

Várható eredmény, hogy az iskolába lépés könnyed, szorongásmentes lesz, a gyermek örömmel, tele kíváncsisággal, iskolai életre alkalmasan kezdi meg tanulmányait.

Egyéb kapcsolat:

- Művelődési Ház és Könyvtár, Falu TV.
- Családi Napközik
- Nevelési Tanácsadó Intézet
- Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság
- Beszédjavító Intézet
- Gyermekjóléti Szolgálat
- Gyámhatóság
- Pedagógiai Intézet
- Óvoda orvosa, védőnői szolgálat, fogászat
- ÁNTSZ
- Munkaegészségügy –intézmény üzemorvosa
- Történelmi egyházak
- Községi Önkormányzat, Polgármesteri Hivatal
- Civilszervezetek
- „Jövők a falu” Alapítvány

12. Óvodánk ellenőrzési és értékelési rendszere

12.1.A gyermekek fejlődési ütemének ellenőrzése, mérése

A gyermekek és körülményeinek megismerése már a beiratkozást követő családlátogatáson elkezdődik. Minden gyermek részére külön névvel, jellel ellátott mappát készítünk az óvodába lépéskor, melyben nyomon követjük fejlődését egészen az iskolai életre való alkalmasságának eléréséig.

A gyermek személyiségdossziójának tartalma:

- adatlap
- anamnézis
- családlátogatás feljegyzései
- fejlettségmérő lapok –bemeneti-fejlődési –kimeneti
- egyéni fejlesztési terv (amennyiben szükséges)
- családrajz (2 db-dátummal ellátva)
- logopédus szakvéleménye (amennyiben ilyen van)
- szakszolgálat által készített szakvélemények (amennyiben ilyen van)

- egészségügyi szervek által kiállított dokumentumok (amennyiben ilyen van)
- egyéb feljegyzések
- óvodáskor végére elért fejlettségi szint összesítője

Megfigyeléseinket folyamatosan rögzítjük, az elért fejlettségi szintet dátummal regisztráljuk.

A fejlettségmérő lapokon az óvodapedagógusok nevelési évenként kétszer rögzítik a gyermek aktuális fejlettségi állapotát. A szülőket a fejlődési naplóban rögzítettekről félévenként tájékoztatjuk.

12.2. Pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése

A pedagógiai munkáért, az óvoda vezetője a felelős, ebből eredően a pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése első szinten a vezető kompetenciája.

Az ellenőrzés és értékelés célja a pedagógiai gyakorlat segítése és fejlesztése.

Ezt a funkciót erősíti a felkészülés segítése és ellenőrzése (pedagógiai dokumentumok elemzése, ellenőrzése) és a gyakorlati munka ellenőrzése értékelése.

A dokumentumok ellenőrzése értelemszerűen a tervezések utáni időszakban történik. Csoportlátogatások időpontjai alkalmasszerűek, illetve előre tervezettek is lehetnek. Az ellenőrzést mindig megbeszélés, értékelés követi.

A dokumentumok ellenőrzését az óvoda vezetője végzi az óvodapedagógusokkal való közös megbeszélés alapján történik az értékelés.

A mindennapi munka elemzése során elsődleges szempont az önálló munka tiszteletben tartása, a pozitív megerősítés, az elfogadott nevelési elvek gyakorlatban történő megvalósításának elvárása

Az ellenőrzés-értékelés gyakorlatában a testületen belül meghatározó a közös pedagógiai elv, a közös attitűd és követelményrendszer.

A pedagógiai munka ellenőrzésének, értékelésének menete minden nevelési év elején az ellenőrzési tervbe kerül rögzítésre.

A minőségi munkavégzés szempontjait az óvoda minőségirányítási programja tartalmazza.

12.3. Az óvoda nevelési programjának értékelése

Az óvoda nevelési programjának értékelésének célja, hogy választ kapjunk a program gyakorlatban történő beválására

A program céljait és a megvalósulás szintjét elemezzük és értékeljük a tapasztalatokat.

A program értékelésének szempontjai:

- A gyermekek nevelésében megjelennek-e a tervezett fejlesztő hatások, megfigyelhető-e a gyermekek környezettudatos viselkedésében a fejlődés.
- Mit adott a helyi nevelési program a gyerekeknek, milyen eredményeket hozott a szocializáció terén, az anyanyelvi kultúrában, a megismerésben.

- Mennyire biztosította a tapasztalatszerzés játékos lehetőségeit.
- A nevelőtestület munka morálját, pedagógiai kultúráját mennyire befolyásolta a program módosítása.
Szülői és egyéb partneri elégedettség mérés eredményei
- Iskolába lépő gyermekek vizsgálata milyen eredményt mutat

A nevelési programot minden nevelési év végén értékeli a nevelőtestület.

Az óvodai nevelési program érvényességi ideje:

2010. szeptember 1- től - visszavonásig

Az óvodai nevelési program módosításának lehetséges indokai:

1. A jogszabályokban, törvényekben bekövetkezett változások,
2. Az adaptált program szerzőjének javaslatára,
3. A feltételrendszer változása,
4. A program ellenőrzése során feltárt hiányosságok megszüntetése miatt,

A programmódosítás előterjesztésének szabályai:

- Írásbeli előterjesztés a nevelőtestületnek, az óvoda vezetőségének
- Írásbeli jegyzőkönyv a módosítás elfogadásáról,

ÁMK Cifrakert óvoda Helyi nevelési Programját készítette:

Óberné Kámán Erika int.egységvezető

Nevelőtestület 2010. augusztus 25-i értekezletén.....%-os arányban elfogadta

Törvénytár

- Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja.
Magyar Közlöny 1996. 71. sz.4511-4516. p.
- 255/2009.(XI.20.) Alapprogramot módosító Kormányrendelet
- Az Óvodai Nevelés Programja
Bp. OPI. 1989. 7 - 283. p.
- **2006. évi LXXII. Tv (2007. 01. 01.)** – 1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról, valamint a 1992. évi XXII. Törvény a Munka törvénykönyvéről - módosításáról
- *2006. évi LXXI. törvény (2006. 09. 01. 2007. 01. 05. 2007. 09. 01.) - a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény átfogó módosításáról,*
- *186/2006. (VIII. 31.) Korm. r. 2006. 09. 01. - a 138/1992. (X. 08.) Korm. rendelet a közalkalmazottakról szóló 1992. évi XXXIII. törvény a közoktatási intézményekben módosításáról,*
-
- *8/2000 (V. 24.) OM rendelet a nevelési - oktatási intézmények működéséről szóló 11/1994 (VI. 8.) MKM rendelet módosításáról,*
- *A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. Törvény.*
- 23./1997.(VI. 4.) MKM rendelet a Fogyatékos gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- 32./1997.(XI. 5) MKM rendelet a Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve,
- *Az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. Törvény*

Egyetértési nyilatkozat

Nevelőtestület

Az **ÁMK Cifrakert Óvoda Szabadbattyán** módosított nevelési programját elfogadom:

	Név	Beosztás	Aláírás
1.	Kövecses Mihályné	óvodapedagógus	
2.	Pap Ágnes	óvodapedagógus	
3.	Cseh Lászlóné	óvodapedagógus	
4.	Csókásiné Csetényi Mária	óvodapedagógus	
5.	Madarász Istvánné	óvodapedagógus	
6.	Skultéty Józsefné	óvodapedagógus	
7.	Borsó Jánosné	óvodapedagógus	
8.	Horváthné Mészáros Edit	óvodapedagógus	
9.	Czibor Erzsébet	óvodapedagógus	
10.	Keszerczéné Magyarósi Erika	óvodapedagógus	
11.	Hufnágelné Bán Irén	óvodapedagógus	
12.	Bognár Lászlóné	óvodapedagógus	

Szabadbattyán, 2010.augusztus 25.

Óberné Kámán Erika
int.egys.vezető

Szülői egyetértési nyilatkozat

Az ÁMK Cifrakert Óvoda Szabadbattyán módosított helyi nevelési programjának tartalmi elemeivel egyetértünk, elfogadás után a program bevezetését támogatjuk, megvalósításában együttműködünk.

Cifrakert Óvoda Szülői Közösségének képviselőjében:

Szabadbattyán, 2010.augusztus 25.

Majorné Molnár Erika

SZK elnök

Egyetértési nyilatkozat

Az ÁMK Cifrakert Óvoda Szabadbattyán módosított helyi nevelési programjának tartalmi elemeivel egyetértek, elfogadás után a program bevezetését támogatom.

Szabadbattyán, 2010.augusztus 25.

Dabóczy László
ÁMK Igazgató

Legitimációs záradék

Véleményezte:

.....
Szülői Szervezet képviselője

Dátum:

Elfogadta:

.....
Nevelőtestület képviselőjében

P.H.

Dátum:

Elfogadta:

.....
ÁMK képviselőjében

P.H.

Dátum:

Jóváhagyta:

.....
Fenntartó részéről

P.H.

Dátum:

A helyi óvodai nevelési programot fenntartói jóváhagyás előtt véleményezte:

.....
Szakértő

Dátum:

A legitimációs eljárás alátámasztását igazoló dokumentumok:

1. A nevelőtestület döntéséről készült jegyzőkönyv, mely számú határozatával elfogadta a helyi nevelési programot, iktatószáma
2. A szülői szervezet véleményét bemutató Iktatószámú jegyzőkönyv.
3. Szakértői vélemény, intézményi iktatószáma.....

4. Fenntartói döntés a helyi nevelési program jóváhagyásáról..... számú határozata,
kelte: , intézményi iktatószámom.

.....
Intézményvezetői aláírás és bélyegzőlenyomat

Kelt: